Leto V., štev. 220 Ljubljana, četrtek, 18. septembra 1924 Poštnina pavšalirana. Cena 2 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20·— Din
za inozemstvo 30·— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 17. septembra.

Vlada gosp. Davidovića se je prve tedne spretno ogibala glavni odločitvi. Skušala je spraviti borbo na stranske tire. Uprizorila je umetno antikorupcijonistično borbo in celo vrsto navideznih spopadov, da odvrne pozornost od svoje prave misije.

Vlada gosp. Davidovića je prišla, ker je obetala razcep radićevstva, ako pa ne pride v njem do razcepa, da ga dovede v sporazum, ki se bi strinjal z državnim edinstvom in monarhično idejo. Seveda ni takega sporazuma vlada gosp. Davidovića skleniti ne bi mogla, ker v njej ni reprezentovano Srbstvo. A mogla bi ga pripraviti.

Poteklo je nekaj tednov, a o sporazumu ni bilo nikjer videti konkretnih znakov. Pač se je čulo nekaj ostrih govorov gosp. Radića in nekaj praznih fraz na banketih, a stvarno se nismo «sporazumu» približali. Nasprotni od govora do govora Radićevega bolj je bilo videti, da se od njega oddaljujemo, oziroma da se razkrinkuje kot krilatica, ki ni drugega nego pesek v oči.

A vsi ti govori so bili obenem potresi za gosp. Davidovića. In to je šefa vlade dovedlo do tega, da se je začel razgovarjati radi vstopa radićevcev v vlado. Ta korak bo gosp. Davidović najbrž še kot prenagljen moral obžalovati. Z njim je namreč doseženo to, čemur se je gosp. Davidović izogibal: končne odločitve in pojasnitve so stavljene na dnevni red.

Nacijonalni blok je bil napram novi vladi kljub strašnemu razočaranju nacijonalne javnosti zelo miren in vzdržen. Ni uprizoril velikih nastopov, ki bi dali priliko za spopade. Nasprotne manifestacije je puščal v miru. Časopisje njegovo je bilo in je še danes gotovo za sto odstotkov mirnejše nego je bilo divjanje prejšnje opozicije. Skratka: nacijonalni blok borbe pravzaprav še ni začel. Rezerve tričetrt milijona svojih volilcev so še vse tu in morejo šele nastopiti in njih korak, ko bodo začele marširati, bo pomedel z vsem. Nacijonalni blok je bolj opazoval in samo svaril in pozivljal gosp. Davidovića, naj vendar pomisli, kaj dela. Nacijonalni blok zahteva le razčiščenje. On pričakuje, da v sebi nemožna kombinacija razpade sama, ko bo prisiljena pokazati barvo.

Ko je silom prilik gosp. Davidović zahteval od radićevcev, da vstopijo v vlado, se je pravzaprav srečal z željo nacijonalnega bloka, v kolikor ta korak sam od sebe vodi v razčiščenje.

Je res, da si je vlada najbrž predstavljala, da bo mogla radićevske ministre kar skoz stranska vratica vtihotapiti, jih zapriseči «pro forma» v sobi gosp. ministrskega predsednika, v ostalem pa jim nič pregledati ni srca ni mišljenja. Vzeti jih torej take kakor so, t. j. kot republikance, federaliste, člane III. internacijonale in zaveznike pokoj. Todora Alekandrova.

Tu je seveda moral stopiti nacijonalni blok iz rezerve in opozoriti, da je malo težavno misliti, da bi aktivni člani kraljevske vlade mogli biti aktivni propagatorji razcepitve naše države, propagatorji republikanstva, javni zavezniki stranke, ki je pod zakonom o zaščiti države. Opozoriti se je moralo, da je malo težavno, s tako vlado držati disciplino v vojski tem bolj, ko je notorno, da je gosp. Radić zaveznik vseh zunanjih sovražnikov Jugoslavije, ki bi prav dobro mogli rabiti vpogled v poslednje državne tajnosti.

Vlada je torej morala razun o delitvi portfeljev razgovarjati tudi o načelih eventualnega «sporazuma», ki ga je gosp. Radić v vseh in tudi v zagrebškem govoru odrinil na dobo po bodočih izborih, za katere je v Prologu povedal, da upa, da mu prineso 200 federalistov. Ta debata je morala biti zelo neprijetna in vsa njena mučnost odseva iz komunikéja, ki ga je o njej izdala vlada. Vije se kakor trakulja, ne najdeš mu glave ne repa, govorilo se je le o mislih, o glavnih konturah itd., skratka, izogiblje se glavnega predmeta ko mačka vrele kaše.

In vendar je glavni predmet tako enostaven. Gg. ministrski kandidati iz HRSS morajo odgovoriti, ali hoče HRSS pristati na monarhijo in državno edinstvo. Ali danes ali jutri, to je precej vseeno. Mnogo več nego «da» ali «ne» ni treba. Vse drugo pride potem samo.

Borci za državno in narodno edinstvo morejo le z zadovoljstvom opazovati notranjo krizo vlade in radićevstva. Ako Radić kapitulira in pristane na unitaristično in monarhično državo, se bo ves narod oddahnil, mi pa vemo, da strah pred nacijonalnim blokom pri tej odločitvi igra veliko ulogo. Če pa Radić odkloni, je vsaj jasnost tu in preneha neizvestnost, v katere močvirju se je porodila vlada g. Davidovića, režim, ki je prinesel to grozno preizkušnjo naši državi.

Pogajanja z Radićem odložena

SLUŽBENI KOMUNIKE O VČERAJŠNIH KONFERENCAH. — MAČEK IN PREDAVEC STA SE VRNILA V ZAGREB. — «HRVAT» PRAVI, DA JE SEDAJ VSE ODVISNO OD KRONE.

Beograd, 17. septembra. p. Danes zjutraj se je vršila konferenca min. predsednika Davidovića in notranjega ministra Petrovića, ki je trajala do 9. ure.

Ob 9. so se v min. predsedništvu sestali zastopniki vlade gg. Davidović, dr. Marinković, dr. Spaho, dr. Korošec in N. Petrović z delegatoma HRSS drjem Mačkom in Predavcem na konferenco, ki je trajala do 13.

O tej konferenci je bil izdan sledeči komunike:

«Danes sta gg. Maček in Predavec konferirala z gg. Davidovićem, Koroščem, Spahom, Petrovićem in Marinkovićem o politični situaciji. Gg. Maček in Predavec, pooblaščena od svoje stranke, sta izjavila g. Davidoviću, da je njuna stranka v interesu nadaljnega izvajanja vladine politike pripravljena tudi direktno sodelovati v vladi po svojih parlamentarnih zastopnikih. G. Davidović je to izjavo, ki pomeni korak dalje v skupnem delu sprejel z zadovoljstvom na znanje, ter jo bo javil ministrskemu svetu radi nadaljne izvedbe. Nato so bile izmenjane misli o konturah definitivnega sporazuma ter o načinu in času kako in kedaj bi se moglo pristopiti njegovi izgradbi.»

Beograd, 17. sept. p. Maček in Predavec sta odnesla pogoje za sporazum v Zagreb ter obljubila, da se vrneta v najkrajšem času z definitivnim odgovorom HRSS. Pred odhodom sta konferirala z drjem Spahom in se bodo razgovori nadaljevali po poti z drjem Hrasnico, ki se vozi na kongres juristov v Zagreb. Delegata HRSS sta pri odhodu izjavila, da upata, da se bodeta mogla vrniti z ugodnim odgovorom, ki bo mogel tvoriti bazo za nadaljne razgovore.

KAJ PRAVIJO RADIĆEVCI.

Zagreb, 17. septembra. r. Večerni poluslužbeni radićevski «Hrvat» javlja: Konferenca šefov vladinih skupin je končana. Na konferenci je bil dosežen popolen sporazum. Dr. Maček in Predavec sta sporočila sklepe svoje stranke o pripravljenosti, da vstopijo definitivno v vlado in da prevzamejo vakantne portfelje. Vlada je ta sklep HRSS vzela z zadovoljstvom na znanje in v teku diskusije je bila konstatirana popolna soglasnost. HRSS dobi naslednja ministrstva: šume in rude, izenačenje zakonov, agrarno reformo in narodno zdravstvo ali soc. politiko. Med vlado in HRSS je dosežen tudi sporazum o osebnostih, ki vstopijo v ministrstvo. To so inž. Košutić, dr. Maček, Josip Predavec in dr. Krnjević. Dosedanji minister agrarne reforme Vesenjak prevzame ministrstvo ver. **Od ustavnega faktorja je sedaj odvisno, da bo odločitev končnoveljavna.** Poslanec Predavec je izjavil, da se je povodom debate pokazalo, da je baš v onih vprašanjih ravno sedaj več soglasja, ki se je za njih mislilo, da ne bo soglasja. Zvečer se dr. Maček in Predavec vračata v Zagreb, **ker sta svojo misijo opravila.**

NEZADOVOLJSTVO V DAVIDOVIĆEVEM KLUBU.

Beograd, 17. septembra, p. Za danes sklicana seja Davidovićevega kluba se ni vršila, ker je bil g. Davidović zadržan. Zbrani poslanci so zelo nervozno diskutirali o političnem položaju. V klubu popolnoma prevladuje mišljenje, da na tej poti ne gre naprej. Eden od najuglednejših članov kluba je izjavil Vašemu poročevalcu sledeče: Treba je napraviti konec z neprestanim kapituliranjem pred Radićem. Danes je tudi že slepcem jasno, kaj Radić hoče. Povedal je to povsem odkrito v Prelogu. On hoče volitve, ki naj ga tako ojačijo, da bi mogel v družbi z narodnimi manjšinami potolči nacijonalno in državno misel. Bojim se, da bo gospod Davidović doživel kruto razočaranje. Treba priznati, da je g. Pribičević imel prav. Radićevci so neiskreni, oni nas samo izrabljajo. Ako se bo ta politika nadaljevala, se bojim, da pride država v položaj, iz katerega ne bo izhoda.

Izjava g. Radića v današnjem «Vremenu» potrjuje, da on ne misli na resen sporazum.

Mnogo pozornosti je v Davidovićevem klubu vzbudil članek radikalske «Samouprave», ki priporoča koalicijo strank, katere bi se združile k pozitivnemu parlamentnemu delu ter za izvedbo politike ustavnosti in boja proti komunističnim, separatističnim in republikanskim elementom.

V javnosti se tudi mnogo komentira izjava Davidovićevskega poslanca Todora Božovića v «Vremenu», kjer izraža svoje nezadovoljstvo z ukazno politiko vlade in samovoljnostjo ministra Petrovića.

Tudi vladina «Pravda» danes svari Radića, naj ne poskuša s taktiko prevare.

Radić mora dati garancije?

TREBA RAZČISTITI RAZMERJE HRSS DO MONARHIJE IN DRŽAVE. — RESNE TEŽKOČE. — NEZADOVOLJSTVO MED DAVIDOVIĆEVCI.

Beograd, 17. sept. p. Medtem ko se je še sinoči iz vladnih krogov širila vest, da je definitivni sporazum z Radićem gotova stvar in da bo še tekom tega tedna izvršeno imenovanje radićevskih ministrov, se je danes pokazalo, da je položaj povsem drugačen. Z največjo napetostjo pričakovani komuniké o današnjih pogajanjih z radićevci je režimske kroge kruto razočaral. Prišlo je sicer do načelnega soglasja, da vstopijo radićevci v vlado in tudi glede resortov in kandidatov so se v glavnem sporazumeli, toda pokazalo se je, da je **te stvari smatrati še le za zaključne formalne točke sporazuma, glede katerega pa ni prišlo do nikakega sklepa.**

G. Davidović je moral odkloniti Radićevo tezo, da gre sedaj le za «mali sporazum», ki naj obstoja v tem, da vlada s sodelovanjem radićevcev sprovede svoj parlamentarni delovni program potem pa gre na volitve. Po volitvah pa naj se išče osnova za končno razračunjenje med «Hrvati in Srbi». Na tej podlagi je udeležba radićevcev v vladi in nadaljna koalicija ž njimi nemogoča.

Zato je bila od strani g. Davidovića, ki je v tem oziru vezan ne le na odločno mišljenje svojega kluba, tem več tudi na dolžnosti, ki jih ima drugi ustavni faktor napram državi in ustavi postavljena druga osnova za pogajanja. Ako se naj sedanji režim stabilizira in ako naj računa na to, da bo mogel sprovesti svoj parlamentarni program ter potem zahtevati volilni mandat, potem je absolutno potrebno, da se pred vstopom radićevcev v vlado razčisti njihovo stališče napram državi in monarhiji ter se ž njimi doseže sporazum glede eventualne revizije ustave. Na federalistični bazi pa je to nemogoče.

HRSS mora torej priznati monarhijo in državno jedinstvo. Glede forme se da govoriti, vendar mora to priznanje priti do jasnega in nepreklicnega izraza.

Na to osnovo so bila danes vsled sile okolnosti postavljena pogajanja z radićevci. Delegata HRSS sta se udeležila debate in sta govorila oportunistično, izjaviti pa sta morala, da v tem oziru nimata nobenih pojasnil. Zato sta se že nocoj vrnila v Zagreb.

Iz komunikeja je jasno razviden neuspeh današnje konference. Pogajanja se bodo nadaljevala in vlada lansira nocoj, da bodo trajala še ves mesec september.

Zvečer je iz Zagreba dospela vest, da radićevci pripisujejo svoj neuspeh kroni (glej tudi poročilo «Hrvata»! Op. ur.) kar je napravilo v vladnih krogih jako mučen vtis.

Ministri, ki so se udeležili današnjih pogajanj, so skrajno rezervirani.

RADIČ OSTAJA PRI SVOJEM.

Beograd, 17. septembra. p. Današnje «Vreme» priobčuje izjavo Stepana Radića, v kateri naglaša zahtevo, ki jo je HRSS že pred nekaj tedni stavila vladi radi dislociranja hrvatskih vojakov na Hrvatsko. Na vprašanje, če se bo Radić z vstopom njegovih ljudi v vlado odrekel republikanskemu in federativnemu programu izjavlja Radić, da tega nikakor ne bo storil češ: «Mi ne moremo v Beogradu govoriti bistveno nekaj drugega od tega, kar govorimo v Zagrebu. Tudi ne moremo delati v Beogradu drugačno politiko kot v Zagrebu. Mi ne moremo opustiti zahteve po federaciji, kakor tudi ne republikanstva». Radić smatra, da je neodvisna samostojna seljačka država za Hrvate najvišja zahteva, od katere noče in ne sme odstopiti.

Delo za pomirjenje sveta

NAPREDEK V POSVETOVANJIH ZVEZE NARODOV GLEDE RAZOROŽITVE IN MIROVNE GARANCIJE.

Ženeva, 17. septembra. s. Odbor dvanajstorice (odbor razorožitvene komisije) se je v torek posvetoval o osnutku razorožitvenega problema, kakor ga je predlagal češki zunanji minister dr. Beneš. Prvi člen glede razsodišča je bil odstavljen za poznejše posvetovanje. Odbor pa je sprejel dva precej pomembna člena, in sicer o medsebojni pomoči in o garancijah.

V nadaljnem se je odbor dvanajstorice zedinil glede vprašanja gospodarskih in vojaških sankcij, tako da bo mogel pričeti s pravo diskusijo o sredstvih izvedbe kake razsodbe.

Odbor dvanajstorice bo glede tega vprašanja stopil v stik s komisijo juristov, da bo mogel predložiti precizna besedila. Kar se tiče odborovih del, je treba reči, da je prišlo o splošnih principih in o v diskusiji stoječih problemih, t. j. o razsodišču, varnosti in razorožitvi, do sporazuma.

Ženeva, 17. septembra. j. V vprašanju nove konvencje glede kontrole trgovine z orožjem in municijo, kakor tudi o izdelavi orožja in municije, je pododsek tretje komisije sklenil pozvati Svet Zveze narodov, naj posebni mešani preiskovalni komisiji poveri ponovno proučitev tega vprašanja.

AVSTRIJA ZADOVOLJNA S SKLEPI ZVEZE NARODOV.

Ženeva, 17. septembra, s. Pri sprejemu novinarjev je izjavil zvezni kancelar dr. Seipel, da je pesimizem, ki je vladal v Avstriji še leta 1922., sedaj popolnoma izginil. Avstrijska delegacija sicer ni dobila vsega, kar je hotela, vendar pa je z rezultatom zadovoljna. Želela je sicer, da bi ji bil dovoljen višji državni budžet, čemur pa finančni odbor ni hotel ugoditi. Končno je izjavil dr. Seipel, da tako dolgo seveda ni mogoče govoriti o normalnem gospodarskem življenju v Avstriji, dokler ne odpadejo berglje, na katerih sedaj koraka Avstrija.

Napad na Locatellija v New-Jorku

AMERIŠKI ITALIJANI SO NAPADLI V NEW YORKU LETALCA IN FAŠISTOVSKEGA POSLANCA LOCATELLIJA.

Rim, 17. septembra. a. Danes dopoldne se je po mestu raznesla vest, da je bil na fašistovskega poslanca Locatellija, ki se po ponesrečenem poletu preko Oceana nahaja v Newyorku, izvršen atentat in da je bil Locatelli težko ranjen. Po informacijah iz ministrstva notranjih del je vest le deloma resnična. Locatelli je bil v resnici napaden, pa je ostal nepoškodovan. Dogodek se je odigral sledeče: Ko je sinoči Locatelli odhajal iz metropolitanskega gledališča, ga je obkolila tolpa neznancev, ki pa so bili sami Italijani ter ga je hotela napasti. Poslanec je začel klicati na pomoč nakar so prihiteli redarji, pri čemer je prišlo do spopada med redarji in napadalci. Eden izmed neznancev je skušal Locatellija zabosti z bodalom, kar pa je neki redar s tem, da ga je pograbil za roko, v zadnjem trenutku preprečil. Trije napadalci so bili aretirani. Vest je napravila precej senzacije v Newyorku, posebno pa v Rimu.

Nov humbug z uradniki in invalidi

Beograd, 17. septembra. p. Te dni je vlada g. Davidoviča dala razglasiti, da je finančni minister Spaho obljubil izplačilo znanih diferenc za 1. oktober. Ker v proračunu ni tozadevne postavke, je šlo več interesentov vprašat, kako bo izgledalo kritje te potrebščine, ki znaša 600 milijonov Din. Fin. minister je odgovoril, da gre za nesporazum. Šele v bodočem proračunu bo možno misliti na to stvar, ako bodo finančna sredstva dopuščala. Pač pa bo za 1. oktober rešeno povišanje pokojninskih doklad in to v izmeri, kakor je naredbo za avgust pripravil prejšnji fin. minister Stojadinović. Slično je z invalidi. Minister za soc. politiko Behmen je odobril načrt, ki prinese obremenitev 600 milijonov Din. Ni pa se tega zavedal in ni dobil prejšnje odobritve finančnega ministra. Vsled tega je žalibog pričakovanje invalidov za enkrat preuranjeno. V nobenem slučaju se zakon ne more v praksi pojaviti pred novim proračunom, ki stopi v najugodnejšem slučaju v veljavo 1. aprila 1925.

Položaj v Bolgariji

Sofija, 17. septembra. Macedonska organizacija je obsodila na smrt vojvodo Čavleva, ki se sedaj nahaja na Dunaju in katerega vsakdo sme ubiti, kjer ga najde. Med Petričem, Džumajo in jugoslovensko mejo se vodijo že tri dni ogorčeni boji med pristaši Protogerova in Aleksandrova z ene in pristašev Aleko-paše in podpolkovnika Atanasova z druge strani. Vojaštvo, policija in orožništvo, ki jih je vlada poslala, da posredujejo med skreganimi Macedonci, prestopajo k četam Protogerova in se skupno borijo proti pristašem Vasileva in Atanasova.

NESREČA NA ZAGREBŠKEM LETALIŠČU.

Zagreb, 17. septembra. r. Danes se je na zagrebškem letališču dogodila nesreča, pri kateri bi kmalu ponesrečila dva avijatika. Na nekem aeroplanu se je pripetil defekt pri motorju, tako da se aeroplan ni mogel gladko spustiti na tla na odprtem prostoru, temveč je moral pristati na njivi, porasli s koruzo. Vsled vetra je aeroplan zgorel, na srečo pa sta se letalca samo malo opekla.

KOMUNISTIČNI IZGREDI V PRAGI

Praga, 17. septembra. j. Komunistična stranka je priredila danes v Pragi demonstracijo proti draginji, ki pa jo je policija razgnala. V predmestjih je prišlo med policijsko kolonico in delavstvom do krvavih spopadov. Več oseb je bilo pri tem aretiranih. Praški mestni svet je sklenil radi omiljenja draginje uvoziti cenejše meso iz Danske in Letlantske, kakor tudi krompir

Kovinarska stavka v Avstriji

Dunaj, 17. septembra, j. Na zborovanju obratnih svetov kovinskega delavstva je bil danes zvečer po dolgi in burni debati z veliko večino sprejet kompromis, ki ga je izdelal odbor stavkujočih skupno z industrijalci. Pred delavskim domom v Ottakringu je prišlo med komunisti in socijalnimi domokrati do tumultnih prizorov, pri čemer je bil neki socijalno-demokratski reditelj težko in dva druga lahko ranjena. Močna policijska straža je demonstrante razgnala. Do 9. ure je ležal večji del notranjega mesta še v popolni temi. Nato pa so se pričele počasi prižigati električne obločnice in tudi v privatnih stanovanjih je zagorela električna luč.

ITALIJANSKO-ŠVICARSKA POGODBA.

Rim, 17. septembra. j. V soboto bo podpisan sporazum glede splošnega razsodišča med Italijo in Švico. Besedilo pogodbe sestoji le iz par členov ter predvideva razsodišče za vsako divergenco, ki bi mogla nastati med obema deželama.

TURČIJA IN REVOLUCIJA NA KAVKAZU.

Carigrad, 17. septembra. j. V Angori se je v pondeljek vršila redna seja kabineta, na kateri se je razpravljalo o revoluciji, ki je izbruhnila na Kavkazu proti sovjetski vladi. Sklenjeno je bilo ostati v nevtralnem položaju kakor dosedaj.

Borza

17. septembra:

TRST: Beograd 31 do 31.30, Dunaj 0.0320 do 0.0330, Praga 68.40 do 68.75, Pariz 121.75 do 122.25, London 101.80 do 102, New-York 22.65 do 22.85, Curih 429 do 431, dinarji 31 do 31.50, 20 zlatih frankov 88 do 89.

CURIH: Beograd 7.475, New-York 5.80, London 23.70, Pariz 28.30, Milan 23.25, Praga 15.875, Budimpešta 0.0069, Bukarešta 2.80, Sofija 3.87, Dunaj 0.007475.

DUNAJ: Beograd 981 do 985, Budimpešta 90.80 do 92.80, London 316.700 do 317.700, Milan 3119 do 3131, New-York 70.935 do 71.185, Praga 2130 do 2140; valute: dinarji 977 do 983, dolarji 70.460 do 70.860, lire 3105 do 3125.

PRAGA: Beograd 46.75, Dunaj 4.7025, Rim 148.875, New-York 33.95, Curih 641.50.

BERLIN: Beograd 5.77, Milan 18.35, Praga 12.57, London 18.73, Curih 79.08.

NEW-YORK: Beograd 140.25, Pariz 534.25, Curih 18.81, Rim 438.75, Dunaj 0.1412, Praga 799.40.

LONDON: Beograd 330.50, Berlin 18.8775, Pariz 84.85, Rim 102, Curih 23.655, New-York 443.50, Dunaj 317.500, Praga 149.

Kdaj se vrnejo naši fantje iz Makedonije?

POPOLN KRAH KLERIKALNE VOJAŠKE DEMAGOGIJE. — KLERIKALCI SPLOH NISO ZAHTEVALI VOJAKOV NAZAJ. —

Beograd, 16. septembra.

Ob volitvah je SLS slovesno obljubila, da če pride na vlado, doseže, da bodo vojaki služili v ožjem domačem okolišu, zlasti da ne bo dovolila, da bi slovenski vojaki služili v Srbiji ali celo v Makedoniji. S to obljubo je SLS marsikoga prevarala.

Razmestitev polkov in uvrstitev novincev kakor vojakov sploh je stvar **vlade.** Zakon ne predpisuje, kam naj se uvrste vojaki. Zlasti ne predpisuje, da mora v južnih krajih služiti iz vsakega dela države sorazmerno število.

Meseca julija so štirje klerikalni ministri stopili v vlado. Ob vstopu v vlado

niso stavili vrnitve vojakov v domači okoliš za pogoj.

Požrli so besedo in prevarali ljudstvo.

Malo nato so nastopili radićevci s svojimi zahtevami in pogoji za podporo vlade. Med temi zahtevami se je nahajala tudi **razvrstitev vojaštva.** Radićevci so se zanesli, da jih bodo vsaj klerikalci podpirali. A zastopniki SLS, klerikalni ministri so radićevce

na vseh merodajnih mestih pustili na cedilu.

Gosp. Davidović je začel rotiti, naj se ta zahteva ne stavi in klerikalci so ga podprli v tem, češ, **da je neizvedljiva** in neresna. Radićevci so se nekaj časa držali, videč pa, da so jih klerikalci izdali, so tudi oni opustili zahtevo tako temeljito, da se je sploh brisala iz tozadevnega spiska. Nato je vojni minister izjavil, da on ne bi dovolil, da se o tem sploh še govori.

S tem je to vprašanje končno zavrženo in pokopano. Za vsakega pametnega človeka, je bil ta izid jasen, a da bo SLS tako **hitro in zavratno izdala svoj volilni program,** tega niti mi ne bi bili verjeli. Tu se vse smeji in hvalijo gosp. Hadžića, da je znal klerikalce ugnati. V resnici za to ni bilo treba nobenega truda.

Oni sploh niso nikoli zahtevali vojakov nazaj,

pač pa so krepko pomagali ugnati g. Radića.

Nobena druga stvar kot lažnjive in goljufive obljube SLS, ki so jih dajali njeni agitatorji glede povrnitve slovenskih vojakov iz Makedonije slovenskemu ljudstvu pred volitvami, ni pokazala klerikalcev v tako jasni, a obenem ostudni luči. Klerikalni tigri niso le doživeli s svojo vojaško demagogijo krah, marveč so tudi dokazali, da so varalice ljudstva, katerega so brez sramu in brez težke vesti grdo ociganili.

Kandidatna lista narodne sramote

Dr. Ogrizkov «Cillier sozial - wirtschaftlicher Block».

Celje, 17. septembra.

Ko se je zadnje tedne tajinstveno šušljalo po celjskem mestu, da pripravlja dr. Ogrizek in njegov zli duh, stari celjski nemškutar Janič za obč. volitve pakt z Nemci, si je pač vsak predstavljal to sicer nenaravno zvezo tako, da bodo na kandidatni listi zastopani po večini pristaši SLS, Nemci pa bodo dobili za svojo pomoč le par zastopnikov, a nikdar toliko mandatov, da bi mogli le količkaj ogrožati slovenske interese in značaj celjskega mesta. Saj se ni moglo slutiti, da bi se našel celo med slovensko inteligenco še kdaj kak orehovski Bračko ali črešnjevski Kresnik, ki bi tako hladnokrvno pljunil na svojo slovensko poštenje in pod razcefedrano nemškutarsko zastavo zopet začel zbirati one že poginu posvečene ostanke bivših renegatov in nemškutarjev, ki so za skledico leče prodali dušo in telo našim bivšim nemškim gospodarjem.

Le en pogled na kandidatno listo pa dokazuje, da bi bilo z izvolitvijo dr. Ogrizkove pisane družbe od nekdaj po legi in prebivalstvu slovensko Celje izročeno zopet na milost in nemilost slovenskim janičarjem. Številke govore dovolj jasno. Med **kandidati je 22 in med namestniki 18 izrazitih in starim slovenskim Celjanom dovolj poznanih nemškutarjev,** ki so se ob preobratu, ko nam je zasijalo solnce svobode, skrili kakor ščurki pred belim dnevom. Pasje ponižni, so se cedili od same lojalnosti, ko so pa videli vse naše slabosti, našo nezavednost, suženjsko ponižnost in naše notranje boje v državi, so le težko pričakovali ugodnega trenutka, da bi stopili s svojo nesramnostjo in brezobzirnostjo zopet na dan.

Dr. Ogrizek bo nosil na svojem čelu pritisnjen pečat večne sramote, da je poskusil popeljati te poturice do nekdanje moči in oblasti. Ne računa pa pri tem na narodno zavednost celjskega občinstva vseh strank in slojev. Naši **bratje iz Primorja** niso klonili tilnika pred pohlepnim Italijanom, in ga tudi ne bodo nikdar pred celjsko nemškutarijo. **Slovenski nameščenec** ne bo nikdar pozabil sramotnega ponižanja, ko je pod nemško strahovlado avanziral in jedel beli kruh samo renegat. **Slovenski trgovec in obrtnik** se še prav dobro spominja trnjeve poti, ki ga je vodila do njegove eksistence. Tem bolj obžalujemo iste redke Slovence, ki so se dali zapeljati od dr. Ogrizkovih in Janičevih sladkih besed, da so podpisali to izrazito nemškutarsko kandidatno listo. Ali se ne sramujete, ako čutite v sebi le kapljico slovenske krvi, da vas povzdiguje do neba baš oni list, ki je izlival svoj čas ves strup sovraštva na one, ki so si upali ohraniti slovensko srce? Vsekakor značilno pa je za današnji čas, da si upa slovenski nameščenec na nemškutarsko listo, ne da bi ga zadelo popolno preziranje njegovih slovensko čutečih tovarišev.

*

SLS IN CELJSKA NEMŠKUTARSKO-KLERIKALNA LISTA.

«Slovenec» objavlja, da SLS nima z nemškutarsko listo, ki jo je sestavil voditelj celjskih klerikalcev dr. Ogrizek, nobene zveze in da je «Cillier sozial - wirtschaftlicher Block» privatna akcija nekaterih pristašev SLS. Istočasno priobčuje «Slovenec» dopis iz Celja (z rezervo, da ga objavlja le v informativne svrhe), v katerem se m. dr. trdi, da SLS ni mogla v Narodni blok, ker so ji bili ponudeni «ultimativno» le 3 mandati in eden na 27. mestu.

Ta informacija je povsem **lažniva.** V sporazumu med JDS in NSS je dr. Kalan že **februarja** vabil drja. Ogrizka na razgovor o skupnem nastopu vseh slovenskih strank. Dr. Ogrizek je pristal a na sestanek ga nikdar ni bilo. Pozneje je javil drju. Kalanu, da z ozirom na politične spremembe v Beogradu «cela stvar nima več pomena». V skupni seji zastopnikov JDS, NSS, NRS dne 15. maja je sporočil predsednik NSS izjavo drja. Ogrizka, da hoče SLS vsekakor čakati, dokler se ne reši vladna kriza. V ponovnih sejah zastopnikov naprednih strank je bilo ugotovljeno, da voditelj SLS dr. Ogrizek vse razgovore o kompromisu **odklanja** in da se torej SLS ne more nobena ponudba staviti. Tudi ko je bila kriza v Beogradu končana, se SLS ni oglasila, kakor je bila obljubila. Napredne stranke so **čakale do 17. julija** na izjavo SLS, potem pa so same sklenile kompromis. **Šele v drugi polovici avgusta** je SLS sporočila predsedniku JDS oficielno, da je pripravljena se pogajati za kompromis na podlagi pritegnitve v s e h strank, torej tudi Nemcev in socialistov. Lista Narodnega bloka je bila takrat že sestavljena in podpisana in vsak hip je bilo pričakovati, da postane volilni imenik pravomočen in prične teči rok za vlaganje list. Narodni blok je hotel imeti svojo listo kot prvo vloženo. Navzlic vsemu temu je takoj izjavil svojo pripravljenost, da sprejme v listo še zastopnike SLS (kompromis z Nemci je naravno odklonil). Sporočil je SLS svoj predlog, da dobi š t i r i kandidate, JDS 13, NSS 5, NRS pa 4 s pristavkom, da je ta predlog **definitiven** in da morajo biti pogajanja do 22. avgusta opoldne končana, ker bi se sicer vložitev liste zakasnila. SLS je na ta predlog odgovorila s **povsem neresnim** protipredlogom, da dobi 7 do 8 mandatov, JDS 9 do 10, NSS 5, NRS 2 mandata. Zastopniki Narodnega bloka so poudarjali, da je njihov mandat terminiran in da nimajo pooblastila za nadaljna pogajanja. Zastopniki SLS niso stavili nobenega drugega predloga, temveč so proglasili, da se ne morejo dalje pogajati.

To je r e s n i c a, ki pove vsakomur kje je krivda in morda tolmači tudi, zakaj so celjski klerikalni voditelji vodili t a k o taktiko. Od vsega začetka so špekulirali na kompromis z nemškutarji!

Revolucija v Gruziji

Že pred dnevi so dospela poročila o uporih v Gruziji ali Georgiji, kakor se tudi imenuje ta kavkaška dežela. Tudi vesti iz sovjetskih virov so naznanjale nemire na več mestih, iz česar je bilo razvidno, da imajo ti nemiri večji značaj ter da so razširjeni na velik del dežele. Pozneje so boljševiki poročali, da so upori udušeni, toda zadnje dni se naznanja z gruzinske ali Gruzinom prijazne strani, da se je upor posrečil in da je že skoro vsa dežela v rokah zmagovitih upornikov. Iz dosedanjih poročil ni še dovolj razvidno, ali je uporno gibanje pretežno narodnogruzinsko ali pa je strankarsko politično. Sicer pa je tako razlikovanje v deželi kakor je Gruzija, skoroda sploh nepotrebno, ker so tu politični in nacijonalni motivi tesno združeni.

Gruzije ali Georgije si ne smemo predstavljati kot nekulturne, zaostale dežele, kakor jih je večina ostalih v srednji Aziji. Nasprotno, Gruzini, ki tvorijo posebno, samostojno skupino med kavkaškimi ljudstvi, so razmeroma omikano in zavedno ljudstvo s prastaro kulturo. Gruzija je tvorila samostojno, monarhistično urejeno državo, ki je obstojala od l. 570. neprestano tekom burnega srednjega veka, dasi so jo često ogrožali Turki in Perzijci. Prav tako so si Gruzini ohranili še iz zaključka starega veka krščansko vero, ki je povsem sorodna pravoslavni, a tvori vendarle posebno enoto s samostojnim patrijarhom. Šele l. 1801. je ruski car Aleksander I. Gruzijo priključil Rusiji, katere del je ostala do revolucije l. 1917. Toda tudi še po izbruhu marčne revolucije je ostala sprva tesno združena z Rusijo in gruzinski poslanci so, kar je zelo značilno, tvorili v ruski dumi skrajno levo krilo, to je jedro socijalnodemokratske stranke (Cereteli, Čhejdze, Ramišvili, Čhenkeli, Žordanija). Čhejdze je bil celo predsednik petrogradskemu sovjetu do komunističnega prevrata v oktobru l. 1917. Šele ko je v Rusiji prevladala boljševiška stranka, so gruzinski socijalni demokratje hiteli v domovino ter tamkaj organizirali odpor zoper leninovce, pri čemer pa se je strankarska ločitev brž istovetila z narodno. Najprej je Gruzija organizirala skupaj z Armenci in Azerbejdžanom enotno zakavkaško republiko (v aprilu l. 1918.), ki ni hotela priznati sovjetske oblasti. Toda po mirovnem sklepu v Brestu Litovskem so se hoteli Turki do dobra okoristiti z rusko slabostjo in turške čete so pričele prodirati v Transkavkazijo, pri čemer jih je tamkajšnje muslimansko prebivalstvo z veseljem pozdravljalo. To je bil vzrok, da so se morali Gruzinci postaviti popolnoma na lastne noge ter so še že v maju l. 1918. proglasili za povsem samostojno državo, dočim sta iz zakavkaške republike nastali še državi Armenija in tatarski Azerbejdžan. Brž nato sledeča turška kapitulacija je Gruzijo povsem zavarovala pred Turki.

Gruzini so si izvolili ustavotvorno narodno skupščino, v kateri so imeli izmed celokupnega števila 128 članov socijalni demokrati (menjševiki) nič manj kot 102 poslanca. Zato so socijalisti vodili vso vlado in izdelali povsem moderno ustavo po evropskih vzorih. Gruzinska vlada je stopila v prijateljske odnošaje z zapadnoevropskimi državami in dosegla priznanje od pariške mirovne konference. Napram sovjetski vladi pa je ostala v zelo napetem razmerju in to jej je postalo v pogubo.

Ko so sovjeti uničili protiboljševiške armade, so pričeli «sovjetizirati» Transkavkazijo. Najprej jim je padel v roke Azerbejdžan, potem Armenija in naposled tudi Gruzija, v kateri so razvili živahno komunistično propagando. Sovjetske čete so udarile v Gruzijo, 25. februarja 1921 so zavzele Tiflis, njeno prestolico in že 26. februarja se je proglasila v Gruziji sovjetska vlada, v federaciji z Rusijo. Boljševikom je pomagala tudi Kemalova vojska, za kar je Turčija dobila okrož je Kars in Ardahan, ki si ju je Rusija pridobila l. 1878. Turki so hoteli zavzeti in si prisvojiti tudi važno pristanišče Batum, a so jih Rusi prehiteli.

Gruzinska vlada se je z ostanki vojske umikala k Črnemu morju, nato pa pobegnila v Carigrad, odkoder je izdala plameneč protest zoper boljševiško nasilje, združen s slovesnim apelom na vse socijalistične stranke sveta. Pomagalo seveda ni nič. Gruzinska vlada se je raztepla po svetu, preselivši se največ v Pariz, kjer je ostalo gruzinsko poslaništvo, doma v Gruziji pa se je vdomačil brez težav ruski sovjetski režim, toda opirajoč se na domači življ. Tako je ostalo do danes.

Če je gruzinska emigracija inscenirala najnovejšo protiboljševiško revolucijo v Gruziji, ali pa je nastala pretežno na pobudo in s silami domačinov, tega iz dosedanjih pičlih poročil ni razvideti. Če so res uporniki zasedli skoro vso deželo, je to nedvomno velik uspeh. Toda ne sme se pozabiti, da uspeh s tem še ni definitiven, marveč da bodo sovjeti poskusili še marsikaj, preden bi se dali izriniti iz dežele.

Bolj kompliciran pa bi postal položaj, ako bi se izkazalo, da tudi Turki podpirajo Gruzine, kar bi bilo vzpričo poostrene rusko - turške napetosti, precej verjetno.

Pred desetimi leti

14.—16. septembra 1914.

Dnevi od 13. do 16. septembra 1914 pomenijo za francosko - nemško bojišče v severni Franciji razdobje prvovrstne važnosti, tako važno, da delijo vojni zgodovinarji veliko vojno v Franciji v dva glavna oddelka: pred 15. in po 15. septembru. Nekateri delijo sploh vso svetovno vojno v tri oddelke, katerih prvi sega do 15. septembra.

Sredi septembra se je namreč spremenil ves značaj vojne, ves sistem bojevanja do temelja. Nehali so veliki marši mogočnih armad, nehale so bitke, v katerih se premikajo čete kakor na šahovi deski, in pričela je vojna strelskih jarkov, stalnih pozicij in vsakovrstnih ovir med njimi z vsem, kar je še znači takoimenovano stoječo vojno. Začela se je tedaj šele prava svetovna vojna, kakoršna je ostala in bo ostala v spominu milijonov.

Ko so prekoračili Francozi dolnjo Aisno v zasledovanju Nemcev, je vsa Francija in njej prijazna svetovna javnost smatrala, da se je na Marni pričela odločilna bitka in tudi na nemški strani je vladalo maloduše. Seveda se niso podcenjevale nemške moči, ali vendar so se pričakovale zelo ugodne posledice marnske zmage. Toda že 13. septembra so se na severnem bregu Aisne pričeli boji, ki so postajali vedno srditeši. Na francoski strani so jih smatrali sprva kot odpor zadnjih nemških čet, zato so Francozi napadali vedno ljuteje. Še hujši pa so postali francoski napadi naslednji dan, 14. septembra, toda prav tako trdovratna je postala nemška obramba. Še več: ne le ob dolnji Aisni marveč na vsej črti tja do Verduna so se ta dan razvili srditi boji in postalo je jasno, da se je v bran postavila vsa nemška vojska. Tedaj je francosko poveljstvo v svojem obširnem poročilu, kjer so se dotlej dan za dnem javljali le razveseljivi rezultati nemškega bega, naznanilo, da se z Nemci razvija nova bitka na črti Aigle (severovzhodno od Compiegnea) — Craonne (severo-zapadno od Reimsa). Proti vzhodu je potekala fronta severno od Reimsa, severno od St. Menehoulda do Verduna. V teh dneh, osobito dne 14. septembra, so Francozi dosegli zelo velike uspehe, toda le mestoma, tako n. pr. zlasti pri Craonne, v celoti pa so ostale nemške pozicije vendarle več ali manj one, kakor ob začetku bitke. Na teh rezultatih tudi boji 15. in 16. septembra niso bistvenega spremenili; francoski uspehi so ostali omejeni na posamezna mesta. Z bitko ob Aisne 13.—16. septembra se je ustavilo nemško umikanje in pokazal se je celoten uspeh marnske bitke v pravi luči: Pariz je bil rešen in trdnjavska fronta med Verdunom ter Belfortom, toda Nemci so ostali v severni Franciji do Soissonsa in Reimsa in na novi bojni črti z uspehom odbili francoske napade. Na tej črti sta se sovražni armadi, v bistvu približno enako močni, vkopali, in ostali tamkaj še precej nad tri leta.

* * *

V vzhodnji Prusiji so se ruske čete umikale do meje in še preko nje, zadaj ob Njemnu in Narevu pa so se že zbirala močna ruska ojačenja, pripravljajoča se, da ustavijo Hindenburgovo armado, o kateri se je mislilo, da misli prodirati dalje preko Njemna v zapadno Rusijo. Toda Nemci so se zadovoljili z uspehom, da so osvobodili vzhodno Prusijo. Hindenburgove vojne sile pa so se že 14. septembra, neopazno seveda, pričele prevažati z železnico iz vzhodne Prusije v Šlezijo, da od tam posežejo v boje na gališko-poljskem bojišču ter rešijo situacijo za Avstrijce.

* * *

Na gališkem bojišču so bili uspehi za antantne armade najpopolnejši. Avstro-ogrska vojska je bila tako razbita, da ni mogla poskusiti z odporom na Sanu, kakor bi bilo pričakovati, marveč se je morala umikati proti zapadu; določeno je bilo, naj se zbere za Wisloko. Tja so marširale do skrajnosti utrujene, sestradane in lahko se reče demoralizirane čete po slabih, od dežja silno razmehčanih cestah; mnogo prateža, topov in vsakovrstnega materijala ter seveda ljudi je prišlo Rusom v roke. Rusi so zasledovali z močnimi kozaškimi trumami; dne 16. septembra so se razvili boji med zadnjimi avstrijskimi in prednjimi ruskimi četami za prehode preko Sana na vsej črti od Zavihosta čez Ležajsk in Jaroslav do Przemysla, ki se je pripravljal na obleganje.

Politične beležke

+ **Komunisti in SLS.** Naša SLS je komunistom, ki so ji pomogli v vlado, obrnila hrbet in jih zdaj goni na vso moč. Zlasti se SLS s tem v Beogradu hvalisa, češ, glejte, popolnoma smo jih ugnali in zatrli. Vsi komunistični shodi so prepovedani in v ječi je še čez 80 komunističnih vodij. Nehvaležnost je res plačilo sveta . . .

+ **Klerikalna komanda na ljubljanskem magistratu.** Veliki župan je imenoval vladnemu komisarju na ljubljanskem magistratu sosvet 13 bivših občinskih svetnikov, med katerimi imajo klerikalci absolutno večino, dasi predstavljajo med ljubljanskim volilstvom le skromno manjšino. SLS. je s tem vladnemu komisarju dr. Periču, ki je že dosedaj — da bi se vzdržal za vsako ceno vsaj kot komisar županskega stola na magistratu — storil vse, kar so si klerikalci zaželeli, odvzela zadnjo samostojnost in ga definitivno žigosala kot klerikalno-politično marijoneto. Značilno je za sestavo sosveta, da so v njem sicer zastopani tudi komunisti, a da so jim klerikalci po številu dali isto vlogo, kakor predstavnikom nekdanje «Zajednice» in JDS., četudi so klerikalci le po milosti in kratkovidnosti lemeževcev zavladali v ljubljanski občinski hiši. Pred volitvami niso klerikalci nikogar tako hvalili kot Lemeževo «delovno ljudstvo», sedaj ko bi SLS. predstavnikom delavcev lahko dala odločujoč vpliv v sosvetu mestne občine, pa je dala imenovati vanj po ogromni večini le klerikalne «buržuje», četudi le povojne politične in gospodarske kapacitete, ki nimajo ne sposobnosti in ne volje, da bi za ljubljanskega meščana kaj dobrega storili. Z imenovanjem sosveta s klerikalnimi komandirji je dopriнešen dokaz, da se hoče na ljubljanskem magistratu nadaljevati nesrečna in koruptna komunalna politika prejšnjega občinskega sveta, ki je prinesla ljubljanskemu prebivalstvu že toliko gorja in škode. V sosvet so imenovani gg.: Čepeljnik Fran, železničar, Jeglič Janko, šolski ravnatelj in hišni posestnik, Kralj Ivan, uradnik, Krhne Anton, uradnik, Orehek Franc, uradnik in posestnik, Pirc Josip, računski svetnik in posestnik, doktor Ravnihar Vl., odvetnik, prof. dr. Rožič Valentin, dr. Stanovnik Ivan, odvetniški kandidat, Tavčar Ivan, uradnik agrarne direkcije, Tokan Ivan, uradnik, Turk Josip, posestnik, Zajec Albin, finančni računski svetnik.

+ **Politikujoč «orožnik».** V «Slovencu» se je oglasil nekak «orožnik» s dopisom, a mož očividno ni orožnik, temveč škofovski vojščak, ki bi rad hujskal orožnike. Najprej ponavlja znano laž, da je JDS spravila 18 orožnikov stran z zapadne meje. V resnici vsakdo vé, da je po znanem incidentu najprej «Slovenec», za njim pa SLS **službeno in javno obdolžila obmejne orožnike,** da so dajali nekakšno potuho in da so zvezani z Orjunaši. Na to ovadbo, ki so jo vsi klerikalci podpirali, je bila odrejena od vrhovne orožniške komande premestitev nekaterih orožnikov **navzlic protestom JDS.** Ravno tako so zlagane trditve o premestitvi 120 orožnikov in skrbi SLS za orožniški stan. Črna gospoda je dva meseca na vladi, a ni ganila s prstom za orožnike. Tudi oni, ki so bili prej premeščeni, **se niso vrnili.** Žegnani «orožnik», ki pisari po «Slovencu», naj bi bil raje molčal. Orožniki niso in nočejo biti mežnarji.

+ **Volilna agitacija mariborskih socijalnih demokratov.** Mariborski socijalni demokrati so zadnjo nedeljo priredili po mestu obhod proti vojni. Za obhod so agitirali že več tednov. V ta namen so izrabili tudi društvo invalidov, ki se je polnoštevilno udeležilo obhoda. Obhod sam pa je pokazal, da je socijalnim demokratom v Mariboru že davno odklenkalo. To je moral videti vsak, kdor je prejšnja leta imel priliko opazovati nastope mariborskih socialistov.

+ **Modra vlada.** «Nova vlada je prišla z modro politiko. Še nikdar niso bili v naši državi duhovi tako pomirjeni, kakor sedaj. Nikdo si ne drzne(!) reševati države pred namišljenimi nevarnostmi. Vpostavljena je svoboda zborovanja.» Tako včerajšnji «Slovenec». Mi pa še verjamemo vladnim ukazom o upokojitvah, premeščanjih in klerikalnem en gros koritarstvu. In še verjamemo, če čitamo v kakem beograjskem listu, da je pod modro vlado bilo izrečenih že 250 obsodb nad novinarji. In še verjamemo, da se v Ljubljani ob belem dnevu pričenjajo aretacije nacionalnih eksponentov! Kako smo nehvaležni pod modro vlado reda in pravice!

+ **Obsodba vladinega terorja.** Pred 14 dnevi so režimski listi in pred vsemi «Slovenec» zagnali velik krik, da je bilo treba konfiscirati beograjsko «Reč» radi hujskanja in žaljenja kralja. Konfiskacijo je odredil sam notranji minister, ki je povrh dal nalog, da se odgovornega urednika «Reči» ovadi sodišču radi razžaljenja Veličanstva. V inkriminiranem poročilu iz Djakovice je «Reč» objavila, da so pristaši Ferat Drage povodom kraljevega potovanja v Peč lansirali vest, da je Radić pregnal kralja, ki sedaj beži preko Albanije na Francosko. «Reč» je dodala, da trezni Albanci tem govoricam ne verujejo in da so v znak svoje lojalnosti prirejali kralju na njegovem potu prisrčne manifestacije. Tista vlada, ki Radićevim listom daje polno svobodo za protidržavno propagando, je to poročilo konfiscirala, ker da je v nasprotstvu z državnimi interesi! Toda dobila je od najvišjega sodišča odgovor, ki jasno priča, da je bila konfiskacija le akt terorizma in maščevalnosti. Kasacijsko sodišče v Beogradu je namreč z razsodbo z dne 13. septembra proglasilo ne le da konfiscirani članek «Reči» ne vsebuje nikakega hujskanja ali žaljenja kralja, nego nasprotno, sodišče je mnenja, da je dotični članek napisan «tako v interesu Nj. Veličanstva kralja, kakor v občem interesu.» Konfiskacija je bila razveljavljena. Režim svobode pa si poje slavo in hvalo naprej . . .

Po svetu

— **Grof Szechenyi madžarski pretendent?** «Chicago Tribune» poroča iz Budimpešte o propagandi za proglasitev grofa Szechenyia za madžarskega kralja. Gibanje podpira njegova žena, rojena Vanderbiltova, hči znanega ameriškega milijarderja. Madžarska vlada je že uvedla preiskavo zoper to novo pretendentsko kampanjo. Agitacijo podpirajo s tem, da bi v slučaju, da pride grof Szechenyi na madžarski prestol, prišli milijoni Vanderbiltov na Madžarsko, kar je vsekakor vpoštevanja vredno.

— **Peti kongres bivših vojnih udeležencev.** V pondeljek dopoldne je bil v Londonu slovesno otvorjen peti kongres bivših vojnih udeležencev, ki ga na kratko nazivajo «Fidac» (Fédération interalliée des anciens combattants). Kongres bo trajal do nedelje. Udeleži se ga 80 delegatov iz zavezniških držav, Francije, Italije, Češkoslovaške, Jugoslavije, Rumunske, Poljske itd. Delegate so pozdravili na kolodvoru člani angleške delegacije. Federacija šteje pet milijonov članov. Na kongresu se bo razpravljalo o razmerju do prejšnjih sovražnikov in do Rusije, nadalje o ženah, ki so trpele vsled vojne, kakor tudi o odnošajih do Zveze narodov.

— **Vstaja v Arabiji.** Francoski general Weygand je dovolil angleškim četam v Bagdadu, da smejo prekoračiti južni del Sirije in se vkrcati za Meko. Angleške čete hočejo pomagati kralju Huseinu zoper uporne Vahabite, ki ogrožajo sveto mesto Meko.

Naši Kraji in ljudje

Dr. Ot. Pirkmaier:

Prvi kongres jugoslovenskih pravnikov

V Zagrebu se zberejo te dni prvič intelektualci pravne panoge, da stvorijo forum za razpravljanje o aktuelnih pravniških problemih. To zborovanje pozdravlja vsa naša domača javnost. Registrirali ga bodo pa tudi v inozemstvu, kjer motrijo z zanimanjem razvoj naših prilik zlasti v pogledu pravnosti. V tej točki smo žalibog zunaj še precej diskreditirani.

Kongres jugoslovenskih pravnikov ni pomemben le radi produktivnega dela, ki se bo na njem izvršilo, še večji pomen leži v ustvaritvi institucije same zlasti, ako si bo po svojem delovanju v okvirju začrtanega delokroga vedela pridobiti ugled, ki bo šel preko domačih mej ter bo v tujini opozorila na nas, da smo po pravni kulturi povsem istovredni drugim narodom oziroma državam. Tako bomo dobili zveze z istovetnimi institucijami tujih držav, s katerimi bomo tekmovali v delu na pravnem polju, ter si priborili ugled in zaupanje, kar tudi sicer ne bo ostalo brez dobrih posledic.

Ne smemo pozabiti, da pravna varnost v naši državi danes ne uživa posebnega slovesa niti doma, še manj pa v tujini. Za nas ima to skrajno slabe posledice. Najbolj neprijetne so na gospodarskem polju ter jih doživljamo praktično v težavah in trdih pogojih jamstva, katere nam stavlja inozemstvo, kadar iščemo tam posojil.

Zaupanje je zanašanje na pravočutje. Pri nas je pravočutje v priprostem narodu skoz in skoz zdravo ter tako tanko, da se pogosto čudimo, kako hitro reagira narod v slučaju kršenja prava in kako globoko je užaljen v svojem naravnem pravnem čutu. Iste tankočutnosti pa žal ne najdemo vsikdar pri intelektualcu, kar znači, da je naša pravna vzgoja slaba ter ji bo treba v bodoče posvečati večjo pozornost. Pravočutje se ubija s slabo upravo in slabim sodstvom. Posledice so iste kakor pri propadanju morale. Narod prihaja ob ugled in premoženje ter propada v uboštvu, država pa mora porabljati dohodke, ki so namenjeni dviganju gospodarske in socialne kulture, skoro izključno za to, da očuva pravni red.

Ako upoštevamo položaj, v katerem se nahajamo, moramo obračunati v prvi vrsti z našo upravo. Nočem govoriti tukaj o nedostatkih v organizaciji uprave, *ki* je seveda v prvem redu vzrok, da naša uprava ni na višku. Opozoriti hočem na pravnost, ki vlada v naši upravi in poiskati krivca, da je stanje v tem pogledu nezadovoljivo.

Upravo imenujemo ono udejstvovanje države po svojih organih, s katerimi hoče po določenem pravnem redu doseči svoj smoter, to je duševno in gospodarsko kulturo naroda. Uprava države ni izraz volje posameznika, četudi nastopa posameznik kot poslujoč organ, temveč mora biti diktat pravnega reda; to se pravi :vsak upravni akt mora biti v zakonu utemeljen ali se mora vsaj opirati na zakonito pooblastilo. V pravni državi se uprava izčrpava v izvrševanju zakonov; ona vodi račun zakonitosti slehernega upravnega akta, ker zgubiva država, ki ne upošteva te temeljne zahteve, značaj pravne države.

Naša uprava v spoštovanju tega načela ni pokazala vsikdar prave tenkočutnosti. Marsikdo je to že skusil na sebi ali vsaj v svoji interesni sferi. Vzrok temu je v prvi vrsti dejstvo, da često manjka upravnim organom — in to brez ozira na stopnjo položaja, katerega zavzemajo — pravni čut, ker jim je ali prirojeno pravočutje življenje pokvarilo ali pa niso bili v življenju vzgojeni in dovoljno izobraženi za funkcije, v katerih je treba pravočutja preko prirojene mere.

Pomanjkanje pravočutja je v upravi še mnogo bolj opasno, ko v sodstvu, kjer so prostemu uveljavljenju pravnih nazorov postavljene v zakonih več ali manj tesne meje. Upravi je prepuščena mnogo širja prostost. Smoter državne uprave je sam na sebi nekaj spremenljivega, ker mora iti s tokom časa, z napredkom kulture. Zakoni, na katere se naslanja uprava, pripuščajo več prožnosti, ker morajo dajati upravi pač splošne norme, ne morejo pa predvidevati mnogoterih podrobnosti, katere nudi življenje v svoji pestrosti in raznoličnosti. Neizogibno je tedaj, da se prepušča preudarku upravnih organov, da najdejo za konkretne slučaje rešitve, ki odgovarjajo vsaj tendenci zakona in ne nasprotujejo splošnim pravnim načelom. Kjer je prepuščena posameznim organom tolika prostost v izvrševanju upravnih poslov, ki posegajo često prav globoko v življenje prizadetih, je jasno, da funkcijonarji brez skrbno vzgojenega pravočutja nikdar ne bodo mogli zadostiti upravnemu smotru. **Brez uradništva s temeljito pravno naobrazbo mora država kljub najboljšemu pravnemu redu zaostajati na potu do svojega kultur. cilja.**

V upravi je tedaj pravno naobraženo uradništvo najmanje tako potrebno kakor v sodstvu. Žalibog to naziranje v naši državi ni vedno našlo upoštevanja, ker je prevladovalo mnenje, da je pravnost v upravi podrejene važnosti. Uprava pa bazira na pravnosti. Saj ji je istotako kakor sodstvu poverjena izvršitev zakonov; uprava izvršuje zakone javnopravnega značaja, ki gotovo niso manj važni ko kazenski zakoni in oni, ki se nanašajo na zasebno pravo, katere izvršujejo sodišča. V obeh slučajih je treba zakone tolmačiti, razumevati ter jih uporabljati za konkretne slučaje.

Kakor sem že prej omenil, imamo eminenten interes na tem, da dobi naša država doma in na tujem sloves pravne države. To moremo doseči le tedaj, ako bo država po svojem notranjem ustroju nudila garancijo za upravno varnost. Zlasti v upravi je osiguranje pravne varnosti nujno potrebno, ker prinaša tu široko polje ter mnogostransko križanje interesov, pogosto nevarnost, da se izdajajo protipravne rešitve. Seveda so upravna sodišča v prvem redu primerne institucije, s katerimi naj bo zajamčena zakonitost in pravnost v upravi. Njih smoter pa ni, zasledovati sproti pravnost upravnega poslovanja, ona prihajajo le izjemoma v položaj, da odpravijo kako konkretno nepravnost. Uprava mora tedaj sama po kvaliteti svojih organov nuditi jamstvo za zakonitost in pravnost upravnega poslovanja. Naš klic mora iti za pravno naobraženim uradništvom v upravi, katero bo po svoji pravni vzgoji, po svoji temeljiti naobrazbi in moralni kvaliteti zvišeno nad vsako nezakonitost ter nedostopno za vsako nepravnost.

Večjo pozornost je treba posvečati vzgoji pravočutja in sicer v prvi vrsti pri uradništvu, potem pa tudi v širših plastech naroda. **Pravnost v našo državno upravo in več pravočutja v vse naše javno življenje!**

Tu čaka kongres jugosloven. pravnikov hvaležno taborišče za udejstvovanje, s katerim bo postal važen pospešitelj gospodarske, kulturne pa tudi politične konsolidacije države. Saj je pomanjkanje pravočutja jedro zla, katero zavira naš občekulturni razvoj.

Kongres jugoslovenskih pravnikov naj postane stalna institucija ter kompetenten forum za čuvanje obče pravnosti ter vzgojo in pospeševanje pravočutja v naši državi.

V njem bodi konstituiran parlament pravno izobraženih intelektualcev, ki si bodo priborili s svojim vzvišenim občekulturnim stremljenjem in trajnim smotrenim delovanjem tako pozicijo in avtoriteto, da bo stala vsa kulturna javnost strnjena z njim, kadar bo povzdignil svoj glas v zaščito svojih idealnih ciljev.

Tedaj bo nastopil zaželjeni trenutek, ko je ne bo ličnosti, ki bi nekaznovana in nežigosana v javnem delovanju počenjala čine nepravnosti; tedaj ne bo več s slabimi vzgledi obrezuspešena obča vzgoja v pravočutju ter ne bo država s svojo pravno varnostjo zasramovana doma in v tujini.

V gornjem sem opozoril namenoma le na ono po mojem mnenju najidealnejšo nalogo, ki naj bo sprejeta v področje pravniškega kongresa, ker zlasti ta opravičuje stalnost take institucije ter je v stanu vnemati simpatije zanjo v naši javnosti, ji dajati opore, pa tudi opozoriti inozemstvo, da se jugoslovenski pravnik zaveda svojega poslanstva.

Lep jubilej nacijonalnega delavca

V Bitolju je proslavil 15. t. m. dvajsetletni jubilej svojega prosvetnega in javnega dela g. Spasoje Hadži-Popović, direktor «Južne Zvezde» in nacionalni borec na našem jugu.

G. Hadži-Popović je rojen v Budžu, srezu lerinskem (sedaj v Grčiji). Oče mu je bil protoprezviter Hadži Vasilij in ded znani junak branitelja naroda od turškega nasilstva, pop Konstantin Bujski.

Osnovno šolo je obiskoval v Bitolju, kjer je bil učenec prve šole, za katere osnovanje se je potegoval ne samo njegov oče, temveč tudi on sam osebno. Kot otrok je prestal mnoga mučenja od turških oblasti, dokler se ni končno dosegla otvoritev prve srbske šole.

Nižjo gimnazijo je obiskoval v Bitolju in Skoplju, učiteljišče pa v Pakracu in Aleksincu. Kot državni štipendist je študiral tudi v Franciji.

Po vojnah, v katerih je sodeloval, je odšel v južno Srbijo, kjer od osvoboditve do danes neprestano deluje. V Bitolju je ustanovil pred tremi leti list «Južno Zvezdo» z nalogo, da obvaruje narodni duh in nacionalno obeležje v zasužnjenem delu naše Macedonije pod Grčijo in da v deželi razširja ljubezen do kralja, duševnega in narodnega edinstva, na čemer tudi danes pridno dela.

K njegovemu plodovitemu in patriotičnemu delu v južni Srbiji, njegovemu jubileju mu tudi mi na zapadu države čestitamo in želimo, da še dolgo poživi v lepem Bitolju, temu središču rodovitne Pelagonije in doline reke Črne, ki je bila tolikokrat zalita s krvjo srbskih junakov, končno pa vendar osvobojena.

Trboveljski slepar v Celju obsojen

Čitateljem našega lista bo še v živem spominu nenavadni dogodek, ki se je pripetil v drugi polovici meseca julija ugledni rodbini Krevelj v Trbovljah in ki je vzbujal več dni pravo senzacijo. Krevelj Ivan, posestnik v Knezdolu, občina Trbovlje, je padel na italijanskem bojišču 25. septembra 1916. Kot dokazilo za to je dobila žena mrtvaški list, moževo uro, denar in še nekatere predmete. Premoženje je pripadlo pri zapuščinski razpravi vdovi in hčerki. Pozneje se je vdova Krevelj znova poročila in je v lepo urejenih razmerah živela s svojim drugim zakonskim možem Zupanom. Dne 16. julija t. l. pa se je pojavil v Trbovljah nenadoma neki tujec pod imenom Ivan Krevelj, trdeč, da se je vrnil po 8 letih iz italijanskega ujetništva in da je prvi mož zakonske Zupan. Razumljivo je, da je s svojo navzočnostjo in s svojimi trditvami silno razburil rodbino Krevelj-Zupan. Nekaj časa se je zadržaval pri drugih, ko ga je pa mati rajnega Krevlja šla pogledat, je takoj ugotovila, da to ni njen sin. Pseudo-Krevelju je šlo za to, da bi dobil iz posestva večjo odpravnino, nakar bi se bil rad zopet odstranil. Ko ga Kreveljeva mati ni hotela spoznati za svojega, se je delal najprej žalostnega, nato pa je začel preklinjati in groziti, češ da bo šel v Laško in da bo tam na sodišču že dobil svojo polovico iz posestva zopet nazaj. Ko vse ni nič pomagalo, je zahteval od Frančiške Zupan, da se odreče svojemu možu in se «vrne» k njemu, češ da jo bo sicer ustrelil. Celo moža Zupana je spravil čez par dni v take dvome, da je bil skoro pripravljen zapustiti svoje posestvo.

V tej veliki zmešnjavi so poklicali k sreči v Trbovlje oba brata padlega Krevlja, izmed kojih je eden posestnik in trgovec v Petrovčah. Slutila sta takoj, da imata pred seboj pretkanega sleparja, ki skuša izsiliti iz Zupanovih večjo odpravnino. Preiskati sta ga dala najprej po zdravnikih v Ljubljani. Ko pa je Pseudo-Krevelj vkljub temu vztrajal pri svojih trditvah, ga je Franc Krevelj zvabil v Petrovče, kjer so v njem spoznali nevarnega postopača Josipa Očka, ki je že imel več drugih grehov na sebi. Bil je takoj aretiran in oddan v preiskovalne zapore v Celje.

Očko, ki je soposestnik na Krabergu v obč. Špitalič, je dejanje tudi priznal z zagovorom, da so ga k temu pripravili drugi, zlasti pa neki neznanec, s katerim je hotel deliti izsiljeni denar. Pred okrožnim sodiščem v Celju je bil Očko obtožen radi hudodelstva poskušene goljufije ter hudodelstva javnega nasilstva. Obsodili so ga na **10 mesecev težke ječe.**

Skesan samomorilec

V torek okrog pol 4. zjutraj so srečali neki pasanti na Zaloški cesti blizu bolnice bolestno stokajočega in hropečega moža. Stopal je opotekajočih korakov proti vratom bolnice. Ko je dospel v krog luči, so z grozo opazili, da mu lije kri iz vratu in iz obeh rok. V veži se je čudni gost zgrudil nezavesten na tla. Obleko je imel popolnoma prepojeno krvi in bilo se je bati, da bo izdihnil vsak trenutek. Bolniško osobje je brzo klicalo službujočega zdravnika, ki je nesrečnežu počel ustavljati kri. Sprva so mislili, da se je izvršil zločin, ko so pa ogledali rane, so takoj zaznali, da imajo pred seboj samovoljnega smrtnega kandidata, ki pa se je medtem skesal in ni še hotel končati. Tekom ustavljanja krvi je omedlevica pri razmesarjencu popustila, vendar mož ni mogel spregovoriti. Kmalu pa so ugotovili, koga imajo pred seboj. Bil je to Valentin Pivk, posestnik in vrtnar, stanujoč na Zaloški cesti št. 2. Višji stražnik Henrik Tomšič, ki se je takrat slučajno mudil v bolnici, se je podal na njegov dom, da zasliši nesrečneževo ženo Heleno. Ta je izpovedala, da je bil mož velik pijanec in je stanoval v hiši že nekaj časa popolnoma sam zase v svoji sobi. Zadnji čas je delal na vse hišne prebivalce utis, da ni normalen. Ženo in otroke je pretepal in prihajal redno zelo vinjen domov. Istotako je izpovedal tudi trafikant Franc Belinc, ki stanuje v hiši. Na večer pred dejanjem je prišel Pivk k njemu in mu ponujal roko z besedami: «Daj mi roko — jaz bom ustreljen!» Te besede je ponavljal cel večer in v hiši to noč ni bilo miru. Okrog 3. zjutraj je odšel Pivk v svojo sobo, kamor je šla kmalu za njim pogledat njegova žena, ki je opazila na mizi krvavo britev. Vedela je takoj, da si je moral mož nekaj storiti, kar je v strahu izpovedala Belincu. Mož je medtem na čuden način čisto mirno odšel iz hiše, ne da bi ga kdo opazil. Kaj se je pripetilo, je izvedela šele od stražnika. V bolnici je bil Pivk tekom noči operiran, vendar ga bodo le težko ohranili pri življenju.

Delavski plašči (Arbeitsmäntel)
beli, črni in sivi, se dobe vedno pri tvrdki
Fran Lukić, Pred škofijo 19.
4852a

Dopisi

ŠKOFJA LOKA. Marljivi dramatični odsek našega Sokolskega društva je preteklo nedeljo slavil jubilej svojega kulturnega delovanja. Na oder je spravil 50. predstavo v novo zgrajenem Sokolskem domu. Kdor pozna težkoče, s katerimi se imajo boriti podeželski odri, bo nedvomno priznal, da si je dramatični odsek s svojim neumornim, vztrajnim delom tekom dveh let zaslužil vse priznanje. Kot slavnostna predstava so se igrali «Legijonarji». Uspeh igre je bil popoln. Na splošno željo občinstva se predstava ponovi v nedeljo, 21. septembra zvečer. Pri tej priliki prosimo posetnike, da si pravočasno preskrbe vstopnice, ki se dobe v predprodaji v lekarni br. Burdycha, da ne bo zvečer navala pri blagajni.

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Slučajno sem dobil v roke «Slovenca» od 4. septembra, v katerem se je sramotno napadalo predsednika stavbenega odbora za most v Šmarjeti, g. Kokalja. Ker poznam omenjenega gospoda že mnogo let kot velezaslužnega moža, sem se zanimal za očitke v «Slovencu» in dognal, da je v vsem okrožju zelo priljubljen. Na poti je samo nekaterim fanatikom. Ker dopisnik ni mislil na posledice svojega početja, je napadel stavbeni odbor politično ter se sramotno lagal, da je most odnesla voda. Vsak domačin bo potrdil, da se je most vsled slabega stanja, po ukazu okr. glavarstva podrl, ves les in železje so pa pristaši dopisnika «Slovenca» pokradli. Če dopisnik želi, se lahko navedejo imena in sem prepričan, da so imeli pristaši SLS pri spravi materijala najdaljše prste. Kar se tiče malenkostne predpriprave, je v jasen dokaz vsakemu, da dopisnik «Slovenca», o celi zadevi nima najmanj pojma. G. Kokalj se je trudil, da je zbral za most v enem letu čez 40.000 Din in precej lesa; da ne more celega mostu stresti iz rokava, to je vsakemu razumnemu človeku znano. Radi prošnje in proračuna povem radovednemu dopisniku «Slovenca» na uho, da se obrne na g. Kugovnika (posl.), ki naj posreduje pri «vladi reda in zakonitosti», da prošnjo v najkrajšem času reši. Sicer sem pa prepričan, da bo dobil isti odgovor, kot stavbeni odbor že lansko leto od gospoda Kugovnika. Ob priliki bo priobčen, da bo javnosti znano.

GRADAC V BELI KRAJINI. V nedeljo 14. t. m. je priredil tukajšnji odsek Sokola javno telovadbo, ki je povsem dobro uspela. Nastop je s pomočjo svojih prednjakov vzorno vodil br. načelnik iz Metlike. Telovadne točke so bile izvedene vrlo dobro, le žal, da ti prostih vaj spremljala godba. V treh vistah, ki so nastopile na orodju, je bilo videti uspehe sistematične sokolske vzgoje. Predvsem moramo omeniti br. metliškega načelnika, ter brata Naceta, ki sta izvajala težke vaje z elegance ter brez vsake treme, kar gotovo najbolj diči telovadca na orodju. Ostali bratje se nahajajo na najlepši stopnji razvoja. Po telovadbi se je razvila ob sodelovanju izborne metliške godbe živahna prosta zabava.

× **Montecarlo na Dunaju.** Francosko-italijanski konzorcij, ki je interesiran tudi na igralni banki v Montecarlu, je predložil avstrijskemu finančnemu ministrstvu načrt, po katerem naj bi se na Dunaju skupaj z državo in morda tudi z mestno občino dunajsko ustanovila igralnica po vzorcu Montecarla. Konzorcij se obvezuje, da bo, ako bo njegov predlog odobren, sprejel v svojo službo 3000 reduciranih bančnih uradnikov. Za davke in uradniške plače ter za udeležbo države pri skupnem najmanjšem dobičku hoče projektant vnaprej založiti odgovarjajočo vsoto.

× **Dvorni vlak angleškega prestolonaslednika v Kanadi.** Canadian National Railway je dala angleškemu prestolonasledniku za potovanje na njegovo farmo v Kanadi na razpolago poseben vlak, čigar konfort in oprava skoraj nima primere. V vlaku so namestili tudi močno brezžično telefonsko postajo.

× **Novi prekooceanski rekord.** Cunardov parnik «Mauretania» je dospel v pondeljek iz Amerike v Plymouth na Angleškem in je vso dolgo vožnjo iz Newyorka napravil v štirih dneh, 21 urah in 35 minutah. «Mauretania» je s tem dosegla nov prekooceanski rekord v hitrosti.

Kulturni pregled

česka opera v Pragi in Brnu

Medtem ko letos Ljubljana še vedno čaka z otvoritvijo opere in drame, se je operna in dramska sezona v Zagrebu in Beogradu že pričela. Pretekel pa nas je tudi Dunaj, da ne govorimo o Pragi in Brnu, ki sta nam v marsičem bližnji mesti od Dunaja.

Drama v Pragi, ki je utrpela z bolezni svojega nadrežiserja Hilarja lani težek udarec, še vedno nima svojega šefa pri tolikem zdravju, da bi lahko krepko nastopila svojo novo pot. Boljše se godi operi «Nar. divadla». Ta je začela s svojim delom že 11. septembra. Sezono je otvorila z baletnim misterijem «Istar», katerega je zložil češki komponist Bohusiav Martin. Misterij je polu prekrasne muzikalne invencije, arhitektura skladateljevih fraz je čvrsta, instrumentacija pa čisto moderna. Martin se je šolal v Pragi pri Suku in v Parizu pri Russolu.

V ostalem hoče praška opera letos koncentrirati svojo pozornost na jubilej umrlega češkega skladatelja Zdenka Fibicha. Lanska sezona je bila v pravem pomenu besede češka, narodna, Smetanova. V znamenju stoletnice velikega genija, ki je podaril glasbenemu svetu «Prodano nevesto», «Poljub» in cel niz drugih oper, se je sukalo vse delo Nar. divadla okoli Smetanovih skladb. Letos prevzame jubilejno dedščino po Smetani Fibich.

Kot prvo njegovo delo se uprizori opera «Padec Arkunov». To delo je poslednja Fibichova opera in slika boje polabskih Slovanov proti Nemcem in krščanstvu. Dalje pride na vrsto Fibichova melodramatična trilogija: Tantalovo pomirjenje, Smrt Hipodamije in Pelopova prošnja. Slednje delo je doseglo lani na Dunaju tolik uspeh, da ga je Volksopera takoj uvrstila v svoj repertoar. Od drugih del se bo izvajal še Fibichov «Vihar», opera na tekst Shakespearjeve istoimene drame. Morda se uprizori tudi «Mesinska nevesta», katero je skomponiral Fibich na Schillerjevo besedilo. Te uprizoritve bi nudile zaokroženo sliko Fibichovega ustvarjanja v okvirju opere.

Poleg Fibicha se bo v Pragi izvajala Dvořakova «Rusalka», ki pride na oder v čisto novi inscenaciji. 70-letnica nestorja čeških živečih komponistov Janačka se proslavi z nanovo zrežirano «Jenufo» ter s premijero jubilantove najnovejše opere «Lisica Zvitorepka». Spominu starejšega češkega skladatelja Blodeka pa se oddolži Nar. divadlo z aktovko «V vodnjaku», katero smo slišali zadnje čase tudi v Ljubljani. Imenovanim češkim skladateljem se pridružita še dva domačina - sodobnika: Rudolf Karl in J. Zelinka. Repertoar tujih komponistov bodo izpolnila dela Wagnerja, Webra, Mozarta, Rusov Rimskij-Korzakova, Remislavskega in Poljaka Rožickega.

Narodno gledališče v Brnu je postavilo v središče svojega letošnjega opernega programa skladatelja Janačka. V počastitev njegovega jubileja se uprizore na brnskem odru tri njegove opere: Jenufa, Katja Kabanova in Lisica Zvitorepka. Poleg tega bodo v Brnu kompletirali lanski Smetanov cikel, ki se ni mogel uprizoriti v popolnem obsegu. Izmed tujih del pridejo na oder različne klasične in moderne opere. Prvenstvo med prvimi se obeta Beethovnovemu «Fideliu», med drugimi pa Debussyjevemu delu «Pelleas in Melisanda».

Ljubljanska opera. Sinoči se je po daljšem premoru nanovo uprizorila Čajkovskega opera «Pikova dama». Naslovno vlogo je kreirala gospodična Ropesova presenetljivo dobro v petju in igri in je postavila na oder povsem zaokroženo osebo. Liza je bila ga. Vanečkova, ki se je v najkrajšem času privadila svoje vloge v slovenščini ter v tem tako napredovala, da je vzorno izgovarjala. Tudi pevsko in igralsko je bila prav dobra. Kneza Jeleckega je dal g. Popov, ki dosledno poje vse vloge ruski. Dasi bi pri gostovanjih res ne bilo morda umestno zahtevati, da poje gost v našem jeziku, bi moralo biti vendar samo ob sebi umevno, da pojejo stalno angažirani člani slovenski. Predstava je bila zanimiva tudi še radi debuta tenorista g. Valentinova, ki gleda baje na lepo in uspešno karijero v preteklosti. Moram reči, da je njegov včerajšnji nastop kazal vse znake neodoljivega hiranja v pevskem in igralskem oziru ter da se v nobenem oziru ni niti najmanj odlikoval. Če bodo pri nas še kaj dostikrat nastopili pevci takih kvalitet kakor je g. Valentinov in z njim žal mnogo že angažiranih, se bodo kmalu uresničile na našem odru žalostne, preroške ugotovitve «Pikove dame» v njenem labodjem spevu: «Danes nihče plesati, nihče peti več ne zna».

G. Stojković in gospa Stojkovićeva, priznana in priljubljena srbska dramska umetnika, se predstavita našemu občinstvu v Ogrizovićevi drami «Hasanaginici», ki se uprizori danes ob osmih zvečer v dramskem gledališču. G. Stojković igra Hasanago, gospa Stojković njegovo mater. Hasanaginica je ga. Rogozova, režiser g. Rovoz.

Tečaj ritmike in plastike za začetnike v Ljubljani otvori Lydia Wisiakova s 1. oktobrom 1924. Tečaj se bo vršil le za omejeno število obiskovalcev. 2033

Koncertna agentura v Mariboru. Na sestanku zastopnikov mariborskih društev, ki se je vršil predvčerajšnjim v Narodnem domu, so se odobrila pravila koncertne agenture. Iz praktičnih razlogov je njeno poslovanje združeno z delokrogom uprave Narodnega gledališča. Obračati se je torej v vseh zadevah na gledališko pisarno, telefon 382.

«Politeama Rossetti» v Trstu. Tržaško gledališče «Politeama Rossetti» otvori svojo sezono v polovici meseca oktobra. Zaenkrat je določeno, da pridejo letos na vrsto opere: Wilhelm Tell, Trubadur, Mefistofeles in Madame Butterfly.

Monografija o češkem igralcu Edvardu Vojanu. Praško založništvo Neubert pripravlja obširno monografijo o igralcu Vojanu, za katero je zbral gradivo Jan Bor in pri kateri bodo sodelovali vsi vidnejši češki gledališki kritiki.

Otvoritev glasbenih svečanosti na Dunaju. V nedeljo so na Dunaju otvorili niz glasbenih in gledaliških svečanosti, katere bodo trajale mesec dni. Na vrsto pridejo drame, opere in operete. Posebno zanimiv bo glasbeni del svečanosti, ki bo v operi nudil pregled od Glucka do Schönberga. Vršili se bodo tudi cerkveni koncerti, komorne produkcije, razstava slik in slik.

Domače vesti

* **Nova poslaništva** je sklenila vlada osnovati za Portugalsko, Švedsko, Dansko, Argentinijo in Brazilijo. Dalje je sklenilo zunanje ministrstvo odpraviti vse honorarne konzule, ker se je ta institucija izkazala za nepraktično.

* **Izpremembe v državni službi.** Podinspektor Pavle Vujić je imenovan za inspektorja finančne kontrole v Ljubljani. Kontrolor mer v Kranju Ivan Cof je po odločitvi državnega sveta trajno upokojen. Po službeni potrebi je poštna in brzojavna uradnica Otilija Logar iz Leskovca pri Krškem premeščena v Kranj.

* **Inženir Kranjec aretiran.** Včeraj dopoldne ob 11. sta prišla dva detektiva v carinski urad na kolodvoru, kjer službuje kot kemik inženir Marko Kranjec, predsednik oblastnega odbora Orjune za ljubljansko oblast. Detektiva sta izjavila gospodu Kranjcu, da imata nalog ga aretirati ter sta ga pozvala seboj. Peljala sta ga na policijsko ravnateljstvo, kjer je bil inž. Kranjec kratko zaslišan, nato pa v spremstvu detektivov odpremljen z opoldanskim vlakom v zapore okrožnega sodišča v Celju. Aretacija inž. Kranjca je napravila v mestu veliko senzacijo. Zatrjuje se, da je v zvezi s trboveljsko afero. — Oblastni odbor «Orjune» je izdal tem povodom sledeči razglas na svoje članstvo: «Danes, dne 17. septembra t. l. je bil aretiran naš oblastni predsednik inž. Marko Kranjec. Ker smo trdno prepričani, da se bo njegova nedolžnost izkazala v najkrajšem času, pozivamo vse članstvo, da ohrani mirno kri. Brata predsednika nadomestuje do nadaljnjega brat Vladimir Levstik. Obenem pa pozivamo vse organizacije, da se v smislu okrožnice z dne 16. t. m. udeleže v čim večjem številu razvitja prapora naše vrle organizacije v Zagorju. Naprej do končne zmage! Zdravo!

* **Vojaška vest.** Na predlog vojnega ministra in na podlagi zakona o ustrojstvu vojske je kralj podpisal ukaz, s katerim se odreja vpoklic potrebnega števila obvezancev operativne in rezervne vojske na letošnje vojaške vaje, ki bodo trajale štiri tedne, oziroma štirinajst dni.

* **Iz vojne akademije.** Gojenci obeh tečajev vojne akademije so se v ponedeljek vrnili zopet v Beograd. Gojenci drugega tečaja, ki so v okolici Maribora imeli vaje v terenu, so s tem dovršili svoje šolanje in bodo početkom novembra kot podporočniki uvrščeni pri raznih vojaških oddelkih.

* **Izpremembe v železniški službi.** — Uradnik državnih železnic Edvard Fischer je od sarajevske direkcije premeščen k direkciji državnih železnic v Ljubljani ter na službovanje prideljen kurilnici v Mariboru. Trajno so upokojeni v področju direkcije državnih železnic v Ljubljani: Ivan Vrstovšek, Josip Mejač, Franc Lovrič, Karl Kauzner, Andrej Halada, Rudolf Trusnovič, Franc Krvina, Ivan Blumauer, Josip Ramšak, Matevž Grdina, Ludovik Dreksler, Josip Pelc, Jakob Majcen, Alojzij Cesarec, Franc Bolha, Alojzij Černovšek, Anton Pečnik, Ivan Lisec, Jakob Šterbak, Franc Lebar, Matija Šlamberger, Konrad Kokol, Edmund Planinc, Ivan Plehan, Filip Felber, Ivan Bergant, Fran Marinko in Anton Logar.

* **Iz «Uradnega lista».** «Uradni list» ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v svoji 87. številki pravila o državnih strokovnih izpitih poštnih, telegrafskih in telefonskih uradnikov in zvaničnikov; odločbo o nabavljanju valut za potovanje v inozemstvo ter odločbo o izpremembah izvozne carinske tarife.

* **Prof. dr. Murko častni član «Zgodovinskega društva».** Posebno odposlanstvo «Zgodovinskega društva» v Mariboru je v slavnostni dvorani tamkajšnjega moškega učiteljišča izročilo praškemu univerzitetnemu profesorju dr. M. Murku krasno diplomo častnega članstva, ki jo je izdelal profesor Gvajc. Slavnosti je prisostvovalo mnogo odličnega občinstva.

* **Razpis službenega mesta.** Razpisano je poduradniško službeno mesto pri okrajnem sodišču v Murski Soboti kakor tudi vsako drugo mesto, ki bi se izpraznilo vsled tega razpisa. Prošnje je vložiti pri predsedništvu okrožnega sodišča v Mariboru najkasneje do 25. oktobra.

* **Smrtna kosa.** V Kamniku je včeraj umrla gospa Elisa Kette, inženjerjeva vdova in mati okr. glavarja g. Olona Ketteja. Pokojničino truplo prepeljejo v petek zjutraj na Bled, kjer se bo vršil pogreb. Blag ji spomin!

* **Klub ljubiteljev ptičarjev** obvešča vse, ki se zanimajo za letošnjo ljubljansko jesensko vzrejno in uporabnostno tekmo psov frmačev in spanijelov, da je ta tekma preložena vsled tehtnih razlogov s 4. in 5. na 11. in 12. oktobra t. l. Prijave psov je vposlati najkasneje do 5. oktobra. Prijavnina znaša za člane 15 Din, za nečlane 30 Din, za poklicne lovce polovico.

* **Otvoritev pomožne pošte Kozminci.** Dne 1. septembra 1924. je bila zopet otvorjena pomožna pošta Kozminci (nadzorna pošta Podlehnik).

* **Sprejem v jugoslovensko državljanstvo.** V naše državljanstvo je sprejet Aleksander J. Zagrjaženskij, uradnik tvrdke Auman in Comp. v Krškem, rojen v Petrogradu in dosedanji ruski državljan, skupno z ženo Marijo in maloletnimi otroci.

* **Prpićeva palača v Zagrebu,** ki jo za Radićevo rezidenco kupi HRSS., preide v kratkem v roke novega lastnika, t. j. radićevske zadruge «Hrvat. seljački dom». Palača ima 136 lokalov, med katerimi zavzema štiri Radić s svojo familijo. Kupna pogodba glasi na 12 milijonov Din, ki se Prpiću izplačajo menda še tekom tega tedna, nakar bo zadruga palačo takoj prevzela in jo začela urejevati po namenih. Na sobotni seji, ko se je sklepalo o nakupu palače, je predsednik Radić izjavil, da odslej ne mara več stanovati v njej, četudi je najemnino doslej dražje plačeval kakor ostali stanovalci. Poslanci pa so seveda z vso vljudnostjo ugovarjali, da bi bila prava sramota, ako bi voditelj naroda ne stanoval v narodovem domu. In Radić se je resnično uklonil ter ostane še naprej v palači. S kakšno najemnino, tega pa Radićev «Slobodni dom», iz katerega posnemamo gornje navedbe, ne pove.

* **Naši v Ameriki.** V Chistolmu v Zedinjenih državah je bila dne 14. julija ustreljena Reza Pucelj, rodom iz Zamostca pri Sodražici. Ko je na dvorišču obešala perilo, je nenadoma pristopil tuj človek in oddal na njo tri strele ter nato še sebi pognal kroglo v glavo. Oba sta obležala mrtva. Pokojna Roza Pucelj zapušča tri nepreskrbljene otroke. — V rudokopu Picken je smrtno ponesrečil Ivan Zafred, rodom iz Sušice pri Št. Petru na Krasu.

* **Priporočljiva uslužbenka.** Svojemu delodajalcu Janku Romanu v Limbušu je odnesla njegova uslužbenka 20letna Julijana Kangler, doma iz Dogaš, več kompletnih ženskih oblek, raznega perila ter večji znesek v gotovini. Skupna škoda znaša 5000 Din. Kanglerjeva je po dejanju zbežala in je ukradene stvari brižčas spravila v denar.

* **Obsodba boljševiškega agitatorja Bukovnika.** Nedavno smo javili, da so angleške oblasti v Južni Afriki aretirale našega rojaka Ivana Bukovnika, ker je med tamošnjimi črnci širil boljševiško propagando. Bukovnik je bil sedaj obsojen na 6 mesecev zapora in bo po prestani kazni izročen naši državi.

* **Odšel je od doma** v nedeljo dopoldne in se ni več vrnil Primož Smolej, 18 let star, močno razvit, v «cajgastih» hlačah in sivem jopiču, brez pokrivala. Ako se kje pojavi, naj se to naznani Primožu Smoleju, čevljarju v Tržiču št. 88.

Iz Ljubljane

u— **Nov sosvet ljubljanske mestne hranilnice.** Veliki župan ljubljanske oblasti je podpisal odlok, s katerim so imenovani v sosvet mestne hranilnice ljubljanske: odvetniški kandidat dr. Ivan Stanovnik, profesor dr. Valentin Rožič, šolski ravnatelj Janko Jeglič, računska svetnika Josip Pirc in Albin Zajec, podravnatelj Vzajemne posojilnice Franc Orehek, zasebni uradnik Ivan Tokan, trgovec Ivan Kralj, železniška uslužbenca Fran Čepeljnik in Anton Krhne, posestnik Josip Turk, odvetnik dr. Vladimir Ravnihar in uradnik agrarne direkcije Ivan Tavčar.

u— **Policijski direktor dr. Gustin** je odpotoval v Gradec na mednarod. konferenco zastopnikov javne varnosti. Kongres bo razpravljal, kakor je «Jutro» že poročalo, predvsem o pobijanju prostitucije in o boju zoper trgovino z dekleti.

u— **Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj** vabi v nedeljo dne 5. oktobra t. l. na «Vinsko trgatev», ki jo priredi v prostorih gostilne pri Mraku na Rimski cesti v korist svojega pevskega odseka. Po obsegu in sporedu obeta ta prireditev prekašati vse dosedanje te vrste. Člani in prijatelji društva, ako vam je na tem, da se zopet enkrat neprisiljeno in po domače zabavate, gotovo ne boste izostali. Začetek ob 16. uri.

u— **Vojni invalidi,** vdove in sirote iz Ljubljane in okolice. Vaša dolžnost je, da se udeležite velikega invalidskega zborovanja, ki se vrši v nedeljo 21. septembra t. l. ob 8. uri dopoldne v restavraciji «Mrak» na Rimski cesti. Ob tej priliki bomo zadnjič z odločno besedo zahtevali čimprejšnjo uzakonitev invalidskega zakona, da bo enkrat konec našega bednega življenja. — Odbor.

u— **Ravnateljstvo** mestnega dohodarstvenega urada ne uraduje radi poprave peči in snaženja uradnih prostorov dne 19. in 20. septembra t. l.

u— **Streljanje na Barju.** Prejeli smo: Glasom kasneje došlega dopisa 16. artilerijskega polka se dne 18. in 20. sept. 1924. ostro streljanje na Ljubljanskem Barju ne bo vršilo. Se-li bo vršilo 22. in 23. septembra, bo polk šele naznanil.

u— **Prodaja stavbišča poleg Narodnega doma.** Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal naredbo, da sme prodati mestna občina ljubljanska občinsko parcelo štev. 136/10 katastralne občine Kapucinskega predmestja, vložna št. 261, v izmeri 743 m², ki leži ob vogalu Aleksandrove ceste in Tomanove ulice v Ljubljani, za kupnino 335 Din za m² ali skupaj za 248.905 Din poštni hranilnici SHS v Beogradu. Izkupiček se mora plodonosno naložiti.

u— **Nov odvetnik v Ljubljani.** Odvetniška zbornica razglaša, da je g. dr. Henrik Tuma, doslej odvetnik v Gorici, upisan v imenik odvetnikov s sedežem v Ljubljani.

u— **Policijske prijave.** Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 4 tatvine, 12 prestopkov cestnega policijskega reda, 2 prestopka prekoračenja policijske ure, 1 prestopek beračenja, 2 goljufiji, 2 izgreda, 1 nezgoda in 2 prestopka konkubinata. Aretacije so se izvršile tri, in sicer: 1 radi prestopka razgrajanja, 1 radi kaljenja nočnega miru in 1 radi beračenja.

u— **Iz ljubljanske splošne bolnice.** Kakor je obveščeno ravnateljstvo ljubljanske splošne bolnice, je minister za narodno zdravje podpisal odlok, da sme deželna bolnica uporabljati svoje dohodke sama, dočim so se ti dohodki doslej stekali v državno blagajno.

u— **Tatvine v Ljubljani.** Vlomljeno je bilo po neznanem storilcu v sobo Josipa Kastelca v Slomškovi ulici 19. Uzmović mu je odprl kovčeg, vzel iz njega novo obleko ter izginil. — V trafiko Marije Uhlič se je splazil ponoči neki policiji znan uzmovič in odnesel več raznih tobačnih izdelkov.

u— **Aretiran je bil** v sredo dopoldne na Kongresnem trgu 60letni Jernej Japelj, doma z Iga, ker je beračil od hiše do hiše. Mož je skrajno delomržen in ne prime nikoli za nikako delo kljub temu, da je fizično popolnoma ohranjen in trden. Ljudem je pripovedoval razne izmišljotine o svojih nesrečah, kar mu pa ni nič pomagalo. Moral bo odsedeti 48 ur v zaporu, nato pa bo izgnan iz Ljubljane.

u— **Kavarna «Leon».** Vsak večer svira salonski orkester. 2010

u— **Društvo «Soča»** priredi v nedeljo 21. t. m. v restavraciji «Pri Levu» vinsko trgatev s petjem, godbo in plesom. Začetek ob 4. uri popoldne Vstopnina 5 dinarjev. 2035

OPOZORILO!

Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarn «Peko» se proda do vštetega 20. t. m. po znatno znižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vljudno opozarja. 1980

Iz Celja

c— **Minister za socijalno politiko dr. Behmen v Celju.** V torek 16. t. m. se je pripeljal v spremstvu inšpektorja dr. Katičiča v Celje minister za socijalno politiko dr. Behmen. Ogledal si je pri tej priliki celjske zdravstvene in dobrodelne institute: protituberkulozni dispenzer, drž. brezplačni zdravniški ambulatorij, Pasteurjev institut in Invalidski dom. O vseh zdravstvenih napravah se je izrazil zelo povoljno. Iz Celja je odpotoval z avtomobilom v Topolšico pri Šoštanju, kjer je zdravilišče za jetične.

c— **Spomini na Ptuj.** Kot peti je na kandidatni listi dr. Ogrizekovega nemškutarskega bloka Avgust Šviga, ki je bil v dosedanjem obč. odboru član socijalističnega kluba, a je dezertiral iz socijalistične stranke radi tega, ker so ga postavili na nesrečno 13. mesto. To je ravno isti Avgust Schwiga, ki je pod vodstvom celjskega slaščičarja Mörtla sodeloval pri podivjanih in barbarskih napadih spodnještajerskih nemškutarjev o priliki CM. skupščine l. 1908. v Ptuju. Priče na razpolago! Ne bi se pečali s to brezpomembno osebo, ki dela čast svojemu imenu in ki ga je socijalistična stranka že davno izključila, ako ne bi bilo skrajno poniževalno in sramotno, da se vrstijo med ogrgmno večino nemškutarskih kandidatov kakor je August Schwiga kot štafaža in vaba za dr. Ogrizeka žal tudi nekatera slovenska imena.

c— **Pod nekdanjo avstrijsko strahovlado** bi vsak slovenski javni nameščenec, ako bi se bil upal kandidirati na kaki slovenski kandidatni listi, v 24 urah sfrčal s svojega mesta v kakšno zakotno vas na Gornjem Štajerskem, v nacijonalni državi pa se danes slovenski nameščenec niti ne sramuje priti na nemškutarsko kandidatno listo. Pa se pravi, da v Jugoslaviji ni nobene svobode!

c— **Seja mestnega šolskega sveta** se vrši danes dne 18. t. m. ob pol 8. uri v posvetovalni dvorani mestnega magistrata. Na dnevnem redu so tekoče zadeve.

Iz Maribora

a— **V. redna seja mariborskega občinskega sveta** se vrši danes v četrtek ob 17. Dnevni red: predlogi in vprašanja, poročila predsedstva in odsekov.

a— **Vpisovanje v mestno deško in dekliško zavetišče** se bo vršilo od 19. do 21. t. m. od 9. do 12. ure dopoldne v prostorih dnevnega zavetišča v Razlagovi ulici.

a— **Zgodovinsko društvo v Mariboru** je preteklo soboto dne 13. t. m. zvečer v slavnostni dvorani moškega učiteljišča slovesno izročilo častno diplomo praškemu vseučiliškemu profesorju dr. Matiji Murku, ki je bil ob društveni dvajsetletnici imenovan za častnega člana. Predsednik prof. dr. Kovačič je imel ob tej priliki daljši govor, v katerem je opisal zasluge prof. Murka za ustanovitev društva in pomen narodopisja, katero je pri nas prof. Murko prvi smotreno gojil z zgodovino. Žal, da se je za prihod prof. Murka z njegovega poučnega potovanja po Sandžaku izvedelo šele v soboto dopoldne, tako da širši krogi niso mogli biti pravočasno obveščeni.

a— **Proslava petletnice sokolskega društva v Studencih** je preteklo nedeljo krasno uspela. Izredno lepo nedeljsko vreme je izvabilo mnogobrojno mariborsko napredno občinstvo na sokolsko telovadišče v Studence. Z zelo dobro uspelim nastopom domačih in mariborskih telovadcev od najmlajšega naraščaja naprej so bili gledalci zelo zadovoljni. Sledila je v najboljšem razpoloženju domača zabava. S svojim nastopom je doseglo društvo največji moralni in gmoten uspeh.

a— **Tombola za zgradbo Sokolskega doma** priredi dne 5. oktobra mariborski Sokol na Glavnem trgu. Dobitki so zelo dragoceni in praktični.

a— **Odsek za pospeševanje domače ženske obrti** se je ustanovil na zadnjem občnem zboru Mariborskega ženskega društva. Njegov namen je, da pripomore svojim članicam k domačemu zaslužku in da prireja za članice poučne tečaje šivanja umetnih ročnih del in drugih panog domače ženske obrti.

a— **Tatvina na sodišču.** Že večkrat se je dogodilo, da so se izvršile v sobah in na hodnikih mariborskega sodišča razne tatvine. Enak slučaj se je pripetil v pondeljek, ko je mizar Josip Kolarič iz Maribora, ki je imel opravka na okrajnem sodišču, pustil svoje kolo nezavarovano na hodniku. To priložnost je izrabil neznan tat in mu odpeljal kolo.

Iz Primorja

* *Koncesija za sočko hidroelektrično podjetje v Solkanu pri Gorici* je podeljena. Z realizacijo načrta se prične v najkrajšem času.

* *Občni zbor «Dijaške Matice» v Trstu* se je vršil v nedeljo 14. t. m. dopoldne v dvorani Delavskega konsumnega društva pri Sv. Jakobu. Navzočih je bilo mnogo srednje- in visokošolcev ter veliko število prijateljev «Dijaške Matice». Zborovanje, ki je poteklo v najlepšem redu, je vodil predsednik društva g. dr. Iv. Marija Čok, ki je bil izvoljen tudi za novega predsednika te važne ustanove.

* *Tihotapstvo s saharinom.* Tržaška policija je v petek aretirala 42letnega Josipa P. in njegove tri pomagače, ki so živeli od tihotapstva saharina. Aretiranci so ukradli v tržaški prosti luki 11 kg saharina ter ga pretihotapili v mesto ne da bi plačali carino.

* *Davek na vino odpravljen.* Ministrski svet, ki se je v petek 12. septembra sestal v Rimu, je sklenil sporazumno in na predlog finančnega ministra ter ministra državnega gospodarstva, da se od 15. septembra dalje ukine izredni davek na vino, ki je bil uveden v Italiji z odlokom od 2. septembra 1918. Istočasno je ministrski svet sklenil znižati občinske davke in prometno pristojbino.

* *Štirirazredna deška meščanska šola v Postojni* se otvori letos dne 1. oktobra. V zavod se vpišejo lahko tudi deklice.

* *Slavnost pevskega društva «Slavec» v Ricmanjih.* Pevsko društvo «Slavec» v Ricmanjih priredi 12 oktobra jubilejno slavnost, katera bi se bila morala vršiti že lani ko je društvo praznovalo 25letnico svojega obstoja.

* *Nezgoda fašistovskega načelnika v Postojni.* Dne 15. t. m. se je peljal poveljnik fašistovskega oddelka v Postojni Prioglio v smeri proti Postojni. Pri Matenji vasi je zadel s svojim motociklom na telegrafski drog, ki je ležal podrt čez cesto. Istočasno sta počila tudi dva strela, ki pa nista ranila Prioglija, kateremu sta bila očividno namenjena. Razume se, da pripisujejo postojnski fašisti ta dogodek njihovim neprijateljem. Dokazov pa seveda ne morejo navesti prav nobenih.

* *Smrtna kosa.* V Št. Mavru pri Gorici je umrl 17letni Jakob Radinja. V Poljubinju pri Tolminu pa je neizprosna smrt ugrabila Antona Kavčiča. Oba pokojnika sta bila zavedna Slovenca, kakoršnih primorsko ljudstvo najbol potrebuje. Bodi jima ohranjen časten spomin!

* *Spominska plošča skladatelju Kokošarju.* Župnik v Podmelcu nabira prispevke za odkritje spominske plošče župniku in skladatelju Ivanu Kokošarju, ki je bil rojen v Hudajužni in je umrl na Gahovem ob Bači 16. maja 1923. Kokošar si je stekel mnogo zaslug za povzdigo glasbe na Primorskem.

* *Nova cerkev v Podsabotinu.* V Podsabotinu so položili temeljni kamen za vikarijsko cerkev Sv. Miklavža. Dela vodi ing. Adami, ki popravlja tudi druga cerkvena poslopja v Brdih.

Naši v Ameriki

Iz New Yorka poročajo:

Slovenska rojaka Josip Grašek in J. Habjan, oba stanujoča v New Yorku, sta se pred kratkim sešla na ulici. Nekaj časa sta se mirno razgovarjala, nato pa je prišlo med njima do prerekanja. V razburjenosti je potegnil Habjan naenkrat iz žepa nož in ga zasadil Grašku v prsa. Ranjenec je kmalu nato izdihnil. Habjana je prijela policija in se bo moral za svoj zločin pokoriti v ječi. Nerazsoden slučaj obžalujejo vsi newyorški Slovenci tem bolj, ker sta bila Grašek in Habjan znana kot miroljubna človeka, ki se nista nikjer in nikoli prepirala.

V nedeljo 14. septembra so priredili newyorški Slovenci v Emerald parku poleg New Yorka gozdni piknik, na katerem so se v velikem številu sešli Starokranjci, ki žive sedaj v New Yorku in Brooklynu. Zabava je bila lepa in neprisiljena. Na programu je bila tudi mala loterija, na kateri je bil glavni dobitek 10dolarski cekin.

V Clevelandu se je pripetil rojaku Trampužu žalosten slučaj. Korakal je po ulici s svojimi otroci in je bil namenjen k prijateljem na obisk. Naenkrat mu je stopil nasproti Irec, ki se je začel kregati in ga je naposled udaril po glavi z black-jackom. Trampuža so prepeljali v bolnišnico, kjer so mu zašili rano. Zdravniki pa niso opazili, da mu je napadalec prebil lobanjo in tako je mož naslednjega dne umrl. Trampuš je bil doma iz Presko pri Modvodah, bil je šele 46 let star in je živel že 21 let v Ameriki, kjer je bil radi svojega blagega značaja povsod priljubljen.

Istotam je umrl 33letni Fran Mesojedec, doma iz Dobrepolja pri Vel. Laščah; dalje 52letni Florijan Turšič iz Bezuljaka pri Begunjah.

Koncem meseca avgusta sta se poročila rojaka John Maver in Fanika Marinčič. V East Helena, Mort. sta si obljubila večno zvestobo rojaka Alojzij Perhaj in Alice Cvar ter Janez Novak in Ana Smola. V Eveleth, Minn. sta se zaročila John Tomec in Nežika Mušič.

V Barbetonu, Ohio, sta neznana roparja umorila rojaka Lojza Bakaladiča, lastnika ondotne gasolinske postaje. Roparja sta hotela Bakaladiča okrasti, a ker se je rojak branil, sta ga ustrelila. V La Salle, Illinos, se je ponesrečil Ignacij Horvat, sin Franka Horvata. Šel je s svojim tovarišem v gozd, splezal na drevo. Veja, na katero je stopil, pa se je odlomila in Horvat je telebnil na tla. Pri padcu si je zlomil nogo. — V Rentonu, Pennsylvania, je umrla Antonija Zavašnik, doma iz Boštanja, v White Valley in istotam je izdihnil Jurij Jeran iz Cerkna pri Tolminu.

Najnovejši potres

Profesor dr. Belar poroča z dne 13. septembra s svoje potresne opazovalnice pri Bledu: Danes so po daljšem sejmičnem mirovanju zaznamovali potresni aparati izredno močne sunke, ki so trajali več ur. Ob 15·36 so beležili aparati katastrofalen potres v oddaljenosti približno 4000 km. Zaradi začasnega mirovanja zaznamovanja se tokrat ni dala natančno določiti oddaljenost potresnega središča. Po prvih sunkih se da sklepati, da je moral biti potres med Taškentom in Kašgarjem v Turkestanu.

Ta najnovejši potres je tem bolj zanimiv, ker pomenja začetek cele vrste pričakovanih gibanj zemlje. Na potresni opazovalnici pod Triglavom so aparati zaznamovali potresne sunke tako močno, da je moral biti potres naravnost katastrofalen. Po izkušnjah se mora z vso gotovostjo sklepati, da so skoraj istočasno vse seizmične opazovalnice na svetu zaznamovale te strahovite sunke. Reči se mora, da gre v tem slučaju za svetovni potres v seizmičnem oziru.

Tudi iz seizmičnih opazovalnic v Italiji se doznava, da je bil sredi Azije strahovit potres.

Kino Ljubljanski dvor

Danes naprej predvajali se bodo izključno samo **najnovejši in najmodernejši svetovni filmski umotvori.**

18., 19. in 20. t. m. Senzacija nad senzacijo!

Otok izgubljenih brodov

Senzacijonalni pustolovni roman v 7 dejanjih, v glavni vlogi najpopularnejši filmski junak dneva **Milton Sills.**

Predstave vsak dan ob 3., pol 5., pol 8. in 9. uri. Ob nedeljah tudi ob pol 11. dop. in 6. Blagajna je odprta pol ure pred prvo predstavo.

Predno daš delati obleko, si oglej najnovejše modne liste, ki so v veliki izberi na razpolago v knjigarni Tiskovne zadruge, Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Iz življenja in sveta

Satirova pohotnost

Nenavaden slučaj je te dni doživela komaj 15letna služkinja Amalija B. iz Trsta, ki se je vračala iz Milj, kjer je bila na obisku pri svojih sorodnikih, nazaj k svojim gospodarjem.

Bilo je v nedeljo proti večeru. Na parniku, ki vozi iz Milj v Trst, se je poleg Amalije in drugih številnih potnikov nahajal tudi 45letni elektricist Zanini. Tega moža Amalija poprej ni videla in ga ni poznala. Njemu pa je dekle že ob prvem srečanju ugajalo. Začel jo je nagovarjati. Beseda je dala besedo in ker je bilo razpoloženje prav veselo in neprisiljeno, so iz besed nastale kmalu šale, med katere je Zanini vpletel resen predlog, naj bi Amalija šla takoj po prihodu parnika v Trst na njegovo stanovanje, kjer ji bo izročil nekaj, kar bi želel, da ponese čez 8 dni v Milje k njegovim znancem.

Rečeno, storjeno. Ko je parnik pristal ob nabrežju, se je Amalija res podala z neznanim Zaninijem na njegov dom. Toda prav debelo je pogledala, ko je mož za njo zaklenil hišna vrata. Začela se je bati, da ne bi imel kakih zlih namenov, toda ker se je sprva čisto krotko vedel, je mislila, da se bo vse lepo in gladko izteklo. Temu pa je bilo drugače.

Zanini se je nekaj minut obračal po sobi, nato pa je zahteval od Amalije, da se pred njim sleče . . . Dekle je seveda pogledalo, če možakar resno misli. Pokazalo se je, da se ne šali. Ker je mož vztrajal pri svoji zahtevi, se je Amalija obotavljala. Tu pa je odprl Zanini neki predalček in izvlekel iz njega revolver. Dekle je spoznalo opasno situacijo in je hotelo klicati na pomoč. Čim pa je odprlo usta, je Zanini pritisnil na petelina in v strahu, da bi se revolver izprožil, je Amalija obmolknila.

Nastala je mučna tišina. Dekle ni doseglo s svojimi prošnjami ničesar. Zanini je je lovil po sobi in ji ni dal prilike, da bi klicala na pomoč. Naposled je začel z nje trgati obleko. Dekle se je protivilo, kar je Zaninija še bolj jezilo. Naposled se je možakarju ob jokanju dekleta posrečilo, da je spravil z njenega telesa še košuljo, katero je imela na sebi.

Sedaj pa se je Amalija prestrašila. Zbala se je, da ne pride na vrsto njena dekliška čast. V tem strahu in bojazni je skočila na okno in ga odprla. Toda Zaniniju se je posrečilo, da je dekleta z grožnjami spravil zopet na tla. Tam pa se je začel nov boj, ki je bil precej časa neodločen.

Naenkrat pa je Amalija vnovič skočila na okno. Spustila se je skozi odprtino, držeč se pri tem samo z rokami temnic, ki so visele zunaj na podbojih. Ta prizor je kmalu povzročil, da se je na cesti začelo zbirati ljudstvo v ogromnem številu. Ženske so vriščale in si pokrivale oči ter klicale na pomoč policijo, drugi so se zopet smejali in zbijali šale, vsi pa so gledali kvišku, kjer je visela deklica na temnici v Evinem kostumu. Na lice mesta so prihiteli kmalu orožniki. Vdrli so v stanovanje. Satir se jim je hotel umakniti, kar se mu pa ni posrečilo. Ko so ga vklepali, je na vso moč bral okrog sebe, pa ni nič pomagalo. Moral se je vdati in oditi v zapor. Za popotnico pa bi ga bile besne ženske na ulici kmalu iztrgale iz rok varnostnih organov. Hotele so ga linčati.

Amalija je prišla po prvem prestanem strahu zopet toliko k sebi, da se je oblekla in je odšla v spremstvu policije na dom k svojim pravim gospodarjem. Gotovo si bo za vedno zapomnila, kaj se pravi slediti tujim moškim, katerih dekle ne pozna. Nedeljski doživljaj jo je menda dovolj poučil o opasnostih, katerim je izpostavljeno dekle, če je preveč zaupljivo napram neznanim moškim osebam.

Boljševiški kontrolor kot knjigotržec

Beograjska policija je že pred časom izsledila, da se po Beogradu na čuden način širi komunistična literatura. Agenti so začeli raziskovati tajna pota propagande in njene organizacije in so kmalu prišli na sled nekaterim krivcem. Zaplenili so petnajst vreč knjig in brošur, katere so večinoma ležale v skladišču opankarja Ace Petrovića, člana osrednjega odbora delavske stranke Jugoslavije.

S tem pa širjenje komunistične propagande še nikakor ni bilo ustavljeno. Brošura s komunistično vsebino se je pojavila zdaj tu, zdaj tam in policiji se pravzaprav ni posrečilo ugotoviti, od kod tolika množina knjig, katerim ni nihče vedel za skladišče. Približno pred osmimi dnevi pa so odprli v Beogradu novo knjigarno «Svetlost». To je bila prodajalna Nikole Ilića v Dečanski ulici. Ilića niso dobro poznali na policiji, zato so se agenti odločili, da mu nekoliko preiščejo obisti. In res, ko so agenti prestopili prag njegove prodajalne, so takoj zapazili stvari, ki so se jim zdele sumljive. Ilić je imel v svoji prodajalni 21 zabojev knjig, katere je šele pred kratkim prejel z Dunaja. Zaboji so priromali v Beograd preko neke carinske posredovalnice in štirje zaboji različnih brošur so prišli med tem že v promet.

Začelo se je zasliševanje. Polagoma se je ugotovilo, da je vse zaboje odposlala v Beograd mednarodna boljševiška agitacijska centrala na Dunaju in da so brošure in knjige, katere je prejel Ilić, bile natisnjene v Moskvi in na Dunaju. Radi teh razkritij je policija zaprla poleg Ilića še več drugih oseb.

Ilić je bil v zaporu zaslišan večkrat zaporedoma in pri tem so prišle na dan zelo zanimive stvari. Mož je živel pod štirimi različnimi imeni, bil je eden izmed glavnih boljševiških konfidentov v Beogradu ter je večkrat izvrševal strogo zaupne misije. Ilić se pravzaprav piše Lazar Vukićević ter je tudi kot naš državljan potoval s ponarejenim potnim listom, ki se je glasil na ime ruskega podanika Nikolaja Ilića. Nikola Ilić, v resnici Lazar Vukićević, je rodom Srb in doma iz Sombora. Že pred vojno je bil razkričan socijalist. Med vojno je služil v avstrijski vojski. Kot tak je prekoračil fronto in prišel v Rusijo. Pozneje je stopil med dobrovoljce, ko pa je izbruhnila boljševiška revolucija, je brž vedel, kje mu je pravo mesto ter se jim je pridružil. Med boljševiki v Rusiji je kmalu prišel na dober glas. Ko je njihova stvar zmagala, je bil imenovan za boljševiškega uradnika v Caričevu na Volgi. Tam je živel štiri mesece. Potem je odšel v Moskvo, kjer je urejeval in izdajal list z revolucijonarno vsebino v srbščini. Pozneje je dobil mesto boljševiškega komisarja v odboru za repatrijacijo Srbov, ujetnikov iz avstro-ogrske armade. Po zlomu Avstroogrske pa se je Vukićević pripeljal nazaj domov v Sombor. Tu pa je vela druga sapa, in zato se je hitro preselil na Dunaj, kjer je stopil kot prevajalec in korektor v dunajsko socijalistično založniško knjigarno «Mozarthaus».

Ko je na Madžarskem izbruhnila revolucija, je Vukićević odšel v Budimpešto, kjer je postal zaupnik Bele Kuna ter član glavnega odbora jugoslovanskih komunistov v Budimpešti. Vukićević je ves čas Kunovega vladanja izvrševal službo kurirja med Budimpešto in Moskvo, v Budimpešti pa je urejeval poleg tega komunističen list «Rdeča zastava». Ko je Bela Kun propadel, se je mož vrnil nazaj na Dunaj, kjer je zopet stopil v «Mozarthaus» ter imel zveze z levičarskimi socijalisti. Avstrijske oblasti so naposled «Mozarthaus» zaprle in Vukićeviću ni preostalo nič drugega kakor da reši sebe in založništvo s tem, da prenese knjige kam drugam. Odločil se je za Beograd, kjer mu je uspelo dobiti koncesijo za knjigarno. Ta pa je živela samo osem dni. Po tem kratkem roku so jo agenti izvohali in sedaj je tiskovne boljševiške centrale v Beogradu konec.

Zopetna poroka grofice Larischeve

Iz New Yorka poročajo, da se je W. H. Meyers, eden najbogatejših farmerjev v državi Floridi, poročil te dni z nečakinjo umorjene avstrijske cesarice Elizabete. Gospa Meyersova je rojena 24. novembra 1858 in je stara torej 66 let. Ona je edina hči vojvode Ludvika Bavarskega iz njegovega zakona z neko igralko, ki jo je vojvoda imenoval za baronico Wallersee. Baronica Wallersee je poročila grofa Larischa in je igrala v krogih dunajske aristokracije in avstrijskega dvora veliko ulogo.

Leta 1895. se je grofica ločila in se preselila v Monakovo. Kasneje je poročila baritona tamošnje dvorne opere, komernega pevca Otona Brucka, kasnejšega ravnatelja mestnega gledališča v Metzu. Bruck je umrl pred enim letom.

Bruckova vdova, bivša grofica Larischeva, je znana v širši javnosti, ker je spisala nekaj memoarjev. Znano je tudi, da je igrala ulogo svoje pokojne tete v Elizabetinem filmu. Tudi pri nas v Sloveniji je znano njeno ime, ker je spisala knjigo «Razkrinkani Habsburžani», v kateri brani svojo teto Elizabeto in slika v najtemnejših barvah pokojnega avstrijskega cesarja Franca Jožefa in njegovega sina Rudolfa. V tej knjigi opisuje Larischeva tudi zagonetno dramo v Mayerlingu.

Jackie Coogan v Londonu

Pobesnele ženske.

Jackie Coogan, znani mladi neprekosljivi filmski igralec iz Amerike, je prišel te dni s svojo rodbino v London. Zanj so najeli v enem prvih hotelov kar dvanajst sob, v katerih stanuje mladi igralec s svojimi stariši, vzgojiteljico, tajnikom in svojim propagandnim šefom. Iz Londona namerava iti Jackie v Pariz, Prago, na Grško, Sirijo in potem v Palestino.

V pondeljek so se zaradi Jackieja odigrali naravnost turbulentni prizori v sredini Londona in na razstavi v Wembleyu. Dopoldne so dovolili malemu igralcu, da je gledal z okna palače St. James, kako so se izmenjale dvorne straže. Ko se je pripeljal Coogan s svojim avtomobilom pred palačo, se je začel pravcati pretep med tisočglavo množico skoraj samih žensk, ki so hotele videti tega svetovnoznanega filmskega igralca, ki je še deček, pa že tak umetnik. Vse so hotele priti v bližino avtomobila, da bi videle svojega ljubljenca. Končno je moral vzeti oče malega Jackieja na rame in ga odnesti iz pretepavajoče se množice pobesnelih žensk.

Popoldne je posetila družina svetovno razstavo v Wembleyu. Zopet isti prizori. Ondi se je kmalu zaznalo, da je mali Jackie na razstavi v industrijski palači. Vse je drlo tjakaj in skozi vhode se je vlila tisočglava ženska množica, samo da vidi tega izrednega dečka. Tudi tokrat so bile ženske naravnost nasilne in so besnele kot furije. Nežni spol je postal divji in je polno ljudi vrgel na tla in jih pohodil. Rešilna postaja na razstavi je morala odnesti več težko ranjenih oseb, ki si bodo pač za vedno zapomnile, kdaj je prišel v London najmanjši in eden najslavnejših filmskih igralcev sveta. Vmes je moral poseči oddelek stražnikov, ki je razdvojil pretepajoče se ženske in vzpostavil red, vsaj toliko, da je mogel neovirano oditi oče z dečkom, ki se je v prerivanju in strašni gneči že izgubil in so ga komaj rešili iz rok božajočih ga «mehkih ročic», ki so znale biti tako krepke v boju s konkurentinjami.

× **Princesa — tatica.** 19. marca 1924 so zalotili v podzemskih skladiščih neke pariške galanterijske trgovine neko žensko, ki je skušala skriti pod obleko odrezke svile, nogavice in svilene rute. Ko so jo pripeljali pred policijo, je povedala svoje ime: princesa Evgenija Galicin, žena princa Nikolaja Galicina, rojena leta 1864 v Petrogradu. V Parizu se je mudila šele nekaj dni ter je stanovala pri neki prijateljici, ki ji je gostoljubno ponudila krov. Ko so potem preiskali njeno sobo, so našli veliko množino odrezkov blaga, ki si jih je nabrala v raznih trgovinah. Kradla sem, se je zagovarjala princesa, ker sem bila brez vsakega denarja. Dobivala sem le sempatja borno pomoč od ruskega rdečega križa, s čimer pa nisem mogla živeti. S tem kar sem si nabrala po trgovinah, sem izdelovala klobuke in druge ženske potrebščine ter jih prodajala. Princeso, ki je bila tudi precej slabega zdravja, so izpustili začasno na svobodo. Te dni pa se je vršila proti njej obravnava, kateri pa ona ni prisostvovala. Ko so poizvedovali, so dognali, da se nahaja v nekem hotelu na obali Lemanskega jezera. Obsojena je bila na dva meseca zapora in na denarno globo 200 frankov.

× **Samomor na grmadi.** Pred nedolgim so našli v gozdu v bližini Gadebuscha na Šverinskem na kupu zgorelega dračja močno izoglenelo truplo. Ugotovili so, da gre za mladega moža, ki je bil član organizacije Rossbach. Prvotno se je sumilo, da gre za umor iz osvete. Kmalu pa so prišli na to, da mora iti za strašen samomor blaznika. Mladenič je bil begunec iz Baltika, ki je delal na nekem veleposestvu. Ko so se na njem opazili znaki blaznosti, so ga spravili v blaznico. Navidezno ozdravljen je pred kratkim zapustil zavod. V ponovnem napadu blaznosti je šel v gozd in znesel na kup dračja in drv. Svoje telo in dračje je polil s petrolejem, se viegel na grmado in se potem lastnoročno zažgal.

× **Dva milijona dolarjev za šopek cvetlic.** Pred kratkim je umrl v Bostonu bogati industrijalec Bingham, ki se je bavil z izdelovanjem umetnih cvetlic v velikem in si je tako tekom let pridobil veliko premoženje. Vsakemu svojih dvaj setih nameščencev je zapustil dosmrtno rento po tisoč dolarjev. Dne 27. avgusta, mesec dni po Binghamovi smrti, je šla neka stara delavka njegove tovarne s svojo vnukinjo na pokopališče in na grob svojega bivšega delodajalca položila šopek svežih cvetlic. Še isti večer je bila obveščena, da ji je njen pietetni čin prinesel nagrado v obliki dveh milijonov dolarjev. Bingham je namreč določil v svoji oporoki, da dobi oni, ki bo prvi imel dobro misel in ozaljšal njegov grob s svežimi cvetlicami, znesek dveh milijonov dolarjev. Pa to še ni bilo vse. Bingham je v svoji oporoki dostavil: «Ako bo dotičnik vredna ženska, dobi povrhu še mojo vilo, ki je najlepši prostor za dobro in častivredno žensko.»

Krog odjemalcev

se stalno veča, kar je zasluga izvrstne izdelave, prvovrstnega blaga in zmernih cen vseh oblačil pri tvrdki

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

Morilec Kristan obsojen na smrt

POROTNIKI SO SOGLASNO POTRDILI VPRAŠANJE ROPARSKEGA UMORA. — DRAMATIČNI PRIZORI PRI RAZGLASU OBSODBE.

Včeraj ob 9. dopoldne se je nadaljevala razprava proti Janezu Kristanu z zaslišavanjem ostalih prič, ki v torek niso mogle priti na vrsto. Tekom dopoldneva je bilo zaslišanih 36 prič, ki so vse v bistvu potrdile posamezne, njim znane točke obtožnice. Predsednik je dal obtožencu večkrat priliko konfrontacije, pri čemer je Kristan vedno znova skušal prepričati priče in porotnike o svoji nedolžnosti. Jezek mu z ozirom na njegovo pomanjkljivo izobrazbo teče presenetljivo dobro; govori počasi, razločno in dosti prepričevalno. Vsekakor stremi za tem, da bi kolikor mogoče očrnil umorjeno glede njene moralnosti, kar pa se mu ni posrečilo. Očividno si je zamislil tekom preiskave precej podroben načrt zagovora, pri katerem mu prekrižajo račun le izjave prič, ki skoro brez izjeme govore zoper njega.

Med občinstvom je mnogo smeha vzbudilo pričevanje M. Dermastijeve, ki je v pismeni slovenščini odgovarjala na vprašanja predsednika. Ta priča in njena mati sta pa tudi edini, ki sta mnenja, da Kristan ni nasilen človek, temveč ga smatrata kot veselega in zabav. družabnika.

Zaslišanje Rozmanove.

Zanimivo in značilno je bilo pričevanje Frančiške Rozman, žene Kristanovega strica, pri katerem je služil obtoženec kot hlapec in s katero je imel dolgotrajno razmerje. Rozmanova pove, da jo je Kristan pridobil le siloma in z vednimi grožnjami. Potrdi, da se je večkrat poskusil obesiti, da ga je spet uslišala. Ko je rodila prvega otroka ž njim, ji je rekel, da mora reči svojemu možu: «Naj me hudič vzame, če ni tvoj!» Kako velik vpliv je dosegel nanjo s svojimi vednimi grožnjami že sledi iz tega, da je Rozmanova res storila po njegovem nasvetu.

H koncu dopoldanske razprave sta bila zaslišana še sestra umorjenke in brat Kristanove žene ter nekaj drugih, manj važnih prič. Ob 1.30 se je razprava prekinila in nadaljevala ob 3.30.

POPOLDNE.

Ker je bilo že dopoldne končano zaslišanje vseh prič, so bili popoldne prečitani samo razni spisi in izpovedi onih prič, katerim radi nebistvenosti njih izjav ni bilo treba priti osebno pred sodišče.

Prečitanih je bilo veliko število orožniških ovadb, iz katerih je bilo razvidno, da so se orožniki zelo potrudili, da ugotovijo pravo stanje stvari. Veliko zaslugo imajo baš razne okoliške orožniške postaje, da se je grozni zločin pojasnil do vseh podrobnosti in da so bili obtožencu doprinešeni od državnega pravdništva dokazi, ki neizpodbitno govorijo o njegovi krivdi.

Predsednik sodišča je nato prečital predkazni obtoženca od leta 1908. dalje.

Izjave rojstne in domovinske občine so bile za obtoženca zelo obremenilne. Vse povdarjajo, da je bil obtoženec zelo na slabem glasu in nevaren človek, da so se ga vsi ljudje vedno izogibali.

Ko je bilo dokazno postopanje zaključeno, je sodišče stavilo porotnikom dve glavni vprašanji: na hudodelstvo goljufije in hudodelstvo roparskega umora.

GOVOR DRŽAV. PRAVDNIKA

Završelo je po dvorani in vse občinstvo je postalo pozorno, ko je predsednik dr. Kaiser podal besedo prvemu državnemu pravdniku g. Niku Domenicu. Ob grobni tišini je začel svoj govor:

«Gospodje porotniki! V tem kratkem porotnem zasedanju, ki traja dosedaj šele sedem dni, smo imeli že tri umore in jutri pride na vrsto četrti. Ta konstatacija je zelo nerazveseljiva, saj bi bilo pričakovati, da bodo v povojnih, že precej urejenih razmerah pri nas te vrste zločini vendar postali redkejši. Današnji slučaj pa je od vseh v

tem porotnem zasedanju najstrašnejši.

Že pri navadnem umoru ne morejo nobene okolnosti oprostiti zločina; lahko pa se zgodi, da ga postavijo v milejšo luč. Navaden umor lahko nastane — in po večini je to tudi tako — po afektu, v jezi, iz sovraštva, da celo iz ljubezni. Tudi taki slučaji se dobe. Današnji umor pa se ni zgodil iz ljubezni, niti iz sovraštva ali kakršnegakoli afekta, ne, ta umor se je izvršil iz gole, umazane dobičkarije. To je roparski umor, kombinacija dveh najtežjih deliktov — umora in ropa. Tak roparski umor nastane iz dobičkaželjnosti, za eno umazano listnico, za uro, suknjo! Človek, ki se pregreši na ta način, ne spada v človeško družbo in tak človek je današnji obtoženec Janez Kristan-Tomažin

Poznamo ga po glasu. Občina ga riše kot nevarnega, lenega, delomržnega nasilneža. Pri nas je bil dvanajstkrat predkaznovan za tatvino, tepež, nasilje proti uradni osebi in celo zaradi uboja, ki ga je izvršil v tepežu. In temu človeku je padla v roke

uboga, nesamostojna ženska,

ki je pravzaprav sanjala le o ljubezni. O njej gre glas, da je bila vesela, živahna, prijazna, lepa; res je, da je tudi mnogo dala na lepotičenje in da je rada koketirala, toda le, ko je bila še vdova; to potrjujejo vse priče. Danes jo je hotel obtoženec blatiti, toda nihče ji ni mogel kdaj kaj očitati. Res je, da je imela ljubavno razmerje z nekim mladim fantom, z Viktorjem Rozmanom. Ona ga je ljubila, on pa nje ne; šalil se je le z njo in pisal istočasno drugim ljubavna pisma. Celo njeno življenje je bilo nesrečno. Prvi mož je umrl in ji zapustil tri otroke; drugemu je prepisala vse premoženje v nadi, da bo srečna. Toda ta zakon je bil, kakor ste čuli, jako nesrečen. Nastala je razprtija v hiši in ko je mož prodal posestvo, sta se ločila. — Lahko rečem gospodje porotniki, da je bila

ljubezen za Zevnikovo usodna.

Iz ljubezni je hotela z mladim Rozmanom v Ameriko in ljubezen jo je privedla to tega, da se je obrnila na Janeza Kristana kot posredovalca za potne liste. Obtoženec pa se je polastil te uboge nesamostojne ženske kot hudič duše.

V nadaljnem govoru je državni pravdnik na kratko popisal potek dejanja, kakor je razviden iz obtožnice ter nadaljeval:

«Vse, kar sem trdil je potrjeno in ugotovljeno po pričah in dokazih. Med 58 pričami, ki so bile zaslišane v tem slučaju, se je oglasila tudi ena strašna, takorekoč

priča z onkraj groba.

Povedala nam je vse važne momente te preiskave in razprave — momente krivde in obtožbe Govorila je skozi usta prijateljic in prijateljev, ki so nam povedali vse, kar jim je bila zaupala tik do svoje smrti. Imamo pa tudi žive priče, ki potrjujejo, kar je pokojnica trdila. Z železno doslednostjo sledi iz vsega pričevanja, da ni bil njen morilec nihče drugi kot obtoženec sam.

Uboga žena ogoljufana za denar, umorjena in oropana, leži danes v grobu. Dajte ji zadoščenje za njeno smrt in pa tudi za sramoto, ki se ji je delala tekom cele te razprave, ko jo je obtoženec skušal blatiti kot nečistnico. — Rešite njeno čast in maščujte njeno smrt s tem, da potrdite vprašanje obtoženčeve krivde».

GOVOR ZAGOVORNIKA DR. ŠVIGLJA.

Obtoženčev zagovornik je uvodoma izjavil, da je prevzel zagovor obtoženca v imenu dveh njegovih otrok — sirot, ki nimata nobenega pravega vzgojitelja. Zagovornik je nato naglašal: «Državno pravdništvo slika današnji zločin v najtemnejših barvah, kakor da bi ne bilo prav nobenega drugega izhoda. Priznati moram, da je

današnji zločin najtežji,

kar jih pozna naš kazenski zakonik in da se tudi vsi iznešeni dokazi navajajo večinoma proti obtožencu. Težko je moje stališče tembolj, ker se obtoženec celo pod težo silnih obremenilnih dokazov ne zavaruje drugače, kot za zid popolnega zanikanja. Toda iz tega težkega obtežilnega materiala mi je dolžnost zbrati vsaj nekaj svetlejših momentov, ki silijo na to, da se ni zgodilo vse tako, kot to slika prvi državni pravdnik, ampak event. drugače — za obtoženca ugodnejše. Priznati moram, da je bila preiskava mojstrsko izvršena, a da kaže tudi v današnjem slučaju samo gole indice, posredne dokaze.

Za vas, gospodje porotniki, nastane važno vprašanje, ali je bil obtoženec res zraven, ko je bila ubita Zevnikova ali pa je bil to kdo drugi, in končno, ali je res tega kriv, kar mu očita obtožnica. Državno pravdništvo trdi, da ni storilec nihče drugi kot obtoženec in da je on oropal in umoril svojo žrtev. Današnja razprava nam je res pokazala, da je predživljenje obtoženca gadno, toda, gospodje porotniki, iz tega še nikakor ne sledi namen ropa in umora. Vsi podatki razprave niso mogli potrditi okolnosti, da je imel obtoženec res namen ropa in umora. Jasno je, če je bil obtoženec res na kraju zločina, le to, da je hotel prisiliti Zevnikovo, da se mu spolno uda. Povsem verjetno je torej, da je skušal obtoženec Zevnikovo z grožnjami in celo z revolverskimi streli prisiliti do tega, da doseže svoj cilj. Nimamo pa dokaza, da je imel direkten namen jo usmrtiti. Možnost je torej vsekakor dana, da je bil vsled močnega spolnega razdraženja tako omoten, da je ravnal sicer v sovražnem namenu, a vendar ne z namenom usmrtiti svojo žrtev. Ne morem pustiti možnosti za milejše dejanje, zato predlagam, da zahtevate od sodišča, da vam stavi še drugo vprašanje, glasečo se na uboj».

*

Po kratki repliki državnega pravdnika, ki je odločno vztrajal na roparskem umoru in izključeval vsako možnost hudodelstva uboja je sledil

pravni pouk predsednika,

ki je v enournem govoru natančno obrazložil porotnikom vse bistvene značilnosti o poteku dvodnevne razprave. Nato so se porotniki umaknili in po četrturnem posvetovanju ob veliki napetosti zbranega občinstva vprašanje na hudodelstvo goljufije potrdili z 11 : 1 glasu

soglasno pa potrdili vprašanje roparskega umora.

Ko je obtoženec slišal krivdorek porotnikov je bil močno razburjen in se je prepaščen stresel po celem životu.

OBSODBA.

Senat je po kratkem posvetovanju proglasil nad obtožencem v zakonu predvideno kazen

smrt na vešalih.

V dvorani je nastala grobna tišina, obsojenec je vztrepetal in solze so polile njegovo lice. Proglasitev smrtne obsodbe je s težkim srcem sprejela zlasti njegova sestra, ki je glasno jokaje stopila k obsojenemu bratu, katerega so med tem pazniki že vklenili. Oklenila se ga je okoli vratu in ga poljubljala. Žena obsojenca pa je proglasitev kazni sprejela očividno bolj hladnokrvno. Ko jo je obsojenec zapazil je pristopil k njej in ji podal roko v slovo.

Ker je bil obsojenec očividno silno razburjen so ga trije pazniki vklenjenega takoj odpeljali v sodne zapore.

Gospodarstvo

Porast dinarja

Vrednost dinarja na inozemskih tržiščih raste že več tednov in je prošli teden prekoračila na curiški borzi 7 švicarskih frankov za 100 dinarjev. Posebno znaten je bil skok dinarja v ponedeljek in torek, dočim beleži dinar včeraj zopet oslabljenje. To pa gotovo še ne mora pomeniti, da je nadaljnje dviganje za delje časa ustavljeno. Mišljenje nekaterih gospodarskih krogov je, da bo dinar v najkrajšem času dosegel na curiški borzi celo 8.

V interesu pospeševanja gospodarskega življenja niti ni, da dinar tako viharno narašča, ker splošno prilagajanje gospodarskih prilik ne more korakati vzporedno s prehitrim skakanjem dinarjeve vrednosti, toda naše gospodarske prilike so takšne, da je nadaljnji porast zelo verjeten.

Sedanji popravek dinarja je posledica dolgotrajnega sistematičnega dela na zboljšanju naših gospodarskih in finančnih prilik. Prvo, kar je pogodilo dinarju, je vstrajanje pri deflaciji, katero je započel bivši finančni minister dr. Stojadinović in ni odnehal od nje, dasi so gospodarski krogi, ki so trpeli pod težkimi denarnimi prilikami — posledico deflacije, pritiskali nanj za ublažitev. Potem je državni proračun vravnovesen in se država ne zadolžuje več pri Narodni banki. Enako važno za dinar je dejstvo, da postaja naša trgovinska bilanca aktivna in je dotok tujih plačilnih sredstev vedno večji. Po doslej znanih podatkih je bila trgovinska bilanca aktivna v zadnjem četrtletju prošlega leta in v prvem t. l. Za drugo četrtletje t. l. še uvozni podatki niso znani, ali je gotovo aktivna tudi v tem času, ker je bil izvoz znaten in izkazuje napram lani precejšnje napredovanje. Nedvomno vpliva povoljno na dinar tudi dejstvo, da se je pri nas prenenalo vlaganje denarja v blago in da se zopet varčuje. Trditev z gotove strani, da je na ugodno ocenjevanje dinarja uplival nastop nove vlade, je brez stvarne podlage. Sicer rešitev vsake vladne krize momentano upliva, toda za tako znatno in stalno naraščanje morajo biti dani pogoji v gospodarstvu samem. Največjo zaslugo pri zboljšanju dinarja ima nova vlada s tem, da ni zapustila starih poti gospodarske politike in da je sedanji finančni minister dr. Spaho izrecno podarjal, da bo tudi on dalje izvajal deflacijo.

Tako opravičeno kot sedaj ni dinar še nikdar prej poskočil. Suhe ugodne številke, ki jih pokazuje naša gospodarska statistika, potem ugodni izgledi za naš nadaljnji izvoz, povpraševanje inozemstva po dinarju spričo naše izvozne sezone, niso mogli ostati brez upliva na dinar, ki se je doslej gotovo podcenjeval v inozemstvu. Nadaljnjega tako brzega porasta dinarja pa si ne moremo želeti, ker bi to povzročilo hude perturbacije v našem gospodarstvu. Zastal bi tudi izvoz, ki je sedaj nekoliko oslabel, ker nižanje cen ni sledilo dviganju dinarja v pravilnem razmerju.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (17. t. m.) Pšenica: baška 355; za oktober, 5 vagonov 365. Ječmen: baški 1 vagon 330. Turščica: baška 280; bela 290. Fižol: beli, baški 425. Tendenca nestanovitna.

Zagrebški tedenski sejem (17. t. m.). Dogon goveje živine srednji, a konj majhen. Dovoz sena pa je bil obilen. Radi porasta dinarja se za izvoz ni nakupovalo. Tudi s strani domačih kupcev je bilo povpraševanje neznatno. Cene za kg žive teže: voli domači I. 13.5—15, II. 12.5—13, III. 10—11.5, bosanski I. 11.5—12, II. 9.5—11, III. 7—8, junice I. 12.5—13.5, II. 11.5—12, junci domači I. 13—14.5, II. 12—13.5, bosanski 11—12, krave domače I. 12.5—13.5, II. 11—12, III. 8—9, bosanske II. 9—10.5, III. 7—8, biki 12—14, teleta I. 20—21, II. 18.5—19.5, svinje pitane 23—24, nepitane 20—22.5 Din. Konji po komadu: tovorni težki 7500—10.000, lahki 6700—8000, kmetski 6400—7600, vozni lahki 5000—6000, srednji 3000—6000, težki 3500—5500, jezdni 5000—6500, žrebeta do 1 leta 2000—3200, do 2 let 2800—3700, do 3 let 3600—5000, starejša 4000—6500 Din. Konji za klanje 1.37 in pol do 1.42 in pol Din za kg žive teže. Krma: detelja navadna in lucerna 100—125, seno I. 100—115, II. 75—85, otava 100—125, slama 100—110, za steljo 75 Din za 100 kg.

S hmeljskega tržišča. Nürnberg, 16. septembra. Prodanih 500 bal. Plačuje se srednje blago toliko kakor včeraj za prvovrstno: 200—270 zlatih mark za 50 kg.

= **Zlorabe na novosadski blagovni borzi.** Iz Novega Sada poročajo, da sta glede zlorabe v beleženju cen pri blagovni borzi obtožena generalni tajnik dr. Petrovič in državni borzni komisar dr. Stjepanovič. Minister trgovine in industrije je uvedel v tej zadevi preiskavo

= **Padanje sladkornih cen.** Iz Zagreba javljajo: Te dni je radi prenehanja kartela sladkornih tvornic in radi ostre konkurenčne borbe med sladkornimi tvornicami padla cena sladkorju na debelo na 13 do 14 Din. Zagrebška «Riječ» poziva konzumente, naj v Zagrebu v trgovinah nihče ne plača kristalnega sladkorja dražje kakor po 14, a kockastega sladkorja ne dražje kakor po 15 Din za kg. čeę. da so višie cene sedai neopravičene. V Zagrebu so posamezne tvrdke že same pričele nuditi sladkor po 14 do 15 Din za kg.

= **Načrt novega vinskega zakona.** Kakor smo že včeraj javili, se izdeluje v ministrstvu za poljedelstvo in vode načrt novega vinskega zakona. Po tem načrtu so predvidene podpore za vinogradnike, vinogradi, zasajeni po 31. decembru 1921. naj bi bili oproščeni davka, transport sadik in grozdja bo imel ugodnejšo tarifo, uvoz inozemskih plemenitih trt se bo favoriziral itd.

= **Letošnja žetev tobaka.** Uprava državnih monopolov je pripravila že večjo količino tobaka za izvoz. V letu 1922. se je izvozilo okrog 320 vagonov, v letu 1923. okrog 500 vagonov, a letos bo znašal izvoz tobaka približno 1520 vagonov v vrednosti okrog 1.5 milijarde Din. Kot kupci prihajajo v prvi vrsti v poštev Češkoslovaška, Holandska in Italija.

= **Ustavitev poravnalnih postopanj.** Poravnalno postopanje o imovini Frica Šumana, trgovca pri Sv. Ilju v Slovenskih goricah je po § 36. poravnalnega reda ustavljeno. — Poravnalno postopanje o imovini Franca Pergdolta, mesarja v Mariboru, je ustavljeno, ker se za poravnavo ni dosegla večina glasov.

= **Konkurz** trgovca Draga Ščekića v Mariboru je odpravljen, ker je bil ves sklad razdeljen po § 139. k. r.

= **Konstituiranje nove parobrodarske družbe.** Dne 28. t. m. se bo vršila v Splitu konstituirajoča glavna skupščina Jugoslavensko-amerikanske plovidbe, d. d. v Splitu. Ustanovitelji družbe so Frano Petrinović, Božo Banac in dr. Mišo Kolin.

= **Živinski sejmi v Mariboru.** Živinski sejmi v Mariboru se bodo v naprej vršili zopet vsak drugi in četrti torek v mesecu, svinjski sejmi pa vsak petek. Prvi živinski sejem bo 23. t. m.

= **Španski konzulat v Zagrebu.** Iz Beograda poročajo, da je prejel predsednik zagrebške Trgovske in obrtniške zbornice veleindustrijec g. Vladimir Arko od naše vlade eksekvatur kot honorarni konzul kraljevine Španije v Zagrebu.

= **Oddaje in dobave.** Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 2. oktobra ofertalna licitacija glede oddaje nakladanja in prevoza monopolskih predmetov od Gruža do monopolskih skladišč v Črni gori in pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu istega dne ofertalna licitacija glede oddaje soboslikarskih in pleskarskih del v področju tega ravnateljstva. — Direkcija državnih rudarskih preduzeća v Sarajevu sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave 2 vagonov portland - cementa (franko vagon Velenje). — Vršile se bodo nasledaje ofertalne licitacije: dne 30. t. m. pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave železnih plinskih cevi; dne 1. oktobra pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave žebljev; dne 2. oktobra pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave železne pločevine ter pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave signalnih delov; dne 3. oktobra pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave železnih pragov in pripadajočega materiala; pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave lesa za vagone; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave posteljnega perila. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

= **Zlate bilance v Nemčiji.** Od 16.362 delniških družb v Nemčiji je doslej predložilo svoje bilance v zlatih markah okoli 230.

= **Pomanjkanje denarja v Rumuniji** je vedno večje. Rumunska narodna banka ne daje že več tednov nikakega kredita bankam, ker ne sme povečati sedanjega obtoka bankovcev, ki znaša 18 milijard lejev. To povzroča poostritev položaja na tržišču, industrija in trgovina prihajata v velike zadrege, ker nimata denarja, da zadostita svojim obveznostim napram bankam. Spričo takih prilik se obetajo mnoge insolvence.

= Oživljenje na rumunskem vinskem trgu. V zadnjem času je oživel tudi rumunski vinski trg. Cene, ki so nizko pod mirovno pariteto, naraščajo in dosegajo sedaj približno 25 odst. zlate paritete. Skok cen izvira iz slabih izgledov letošnje vinske trgatve. Nakupovanje starih zalog je precejšnje.

= **Poljski izvoz premoga v letu 1923.** je znašal 12.560.295 ton. Od te količine je šlo največ v Nemčijo, in sicer 64.08 odstotke, potem v Avstrijo 22.21 odstotkov, v Čehoslovaško 5.92, v Madžarsko 2.98, v Gdansk 1.91, v Švico 1.23, a ostalo v druge države, med temi tudi v Jugoslavijo 0.97 odstotkov.

Borza

17. septembra:

LJUBLJANA. Vrednote: Celjska posojilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 240, Merkantilna 0 do 123, Prštedionа 917 do 0, Slavenska 100 do 102, Strojne 150 do 152, Trbovlje 0 do 485, Vevče 123 do 130, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 91. — Blago: remeljni redne mere . 68-68, 58-58, 78-78, 98-98, 118-118, 4 m dolž., 68-68, 78-78, 98-98, 118-118, 5 m dolž., franko Sušak 660 do 0; remeljni polovičarji, 38-78, 34-68, 4 m dolž., franko Sušak 650 do 0; deske, od 16 cm širine naprej, 20, 25, 30 mm, I., II., III., franko meja 0 do 653; frizi hrastovi, 5, 6, 7, 8, franko meja 0 do 1560; hrastovi plohi, 4.9 m dolž., 54 mm, 16 do 30 cm šir., franko meja 0 do 1400; čreslo, suho, zmleto, franko nakl. post. Slov., za 100 kilogramov 0 do 64; drva, suha, bukova, 1 m dolž., franko nakl. post., 5 vagonov 26 do 28 (26 do 27); pšenica: domača, franko Ljubljana 365 do 0, baška, franko baška postaja 0 do 350; turščica: baška, franko baška postaja 0 do 290, umetno sušena, par. slov. postaja, oktober-november 0 do 290; oves, baški, franko baška post. 0 do 260; suhe gobe, srednje, franko Ljubljana 46 do 54 do 0; laneno seme, par. Ljubljana 675 do 0; konoplja mandžurska, brutto za netto, franko Ljubljana 0 do 880; fižol: «ribničan», izbran, franko Ljubljana 650 do 0, «prepeličar», izbran, franko Ljubljana 600 do 0, «mandolon», izbran, franko Ljubljana 450 do 0; jabolka, obrana, zimska, Ia, franko nakl. post. 0 do 130; seno, Ia, sladko, prešano, franko Ljubljana 75 do 0; vino belo, dolenjsko, štajersko, hrvatsko, po vzorcu, franko nakl. post. 715 do 800; mast svinjska, Ia, franko sod, franko Ljubljana 0 do 3300.

ZAGREB. V efektih tendenca slaba. — V **devizah** je bila tendenca danes krepkejša. Včerajšnji padec deviz se ni obdržal in beležijo danes vsi zaključni tečaji povišanje za nekoliko točk. Čvrstoča se je zbog pomanjkanja blaga držala do konca sestanka. Narodna banka je intervenirala samo v devizi na Italijo. Promet je bil slabši nego včeraj. Največ se je trgovalo v devizah na Dunaj, Italijo, Prago in Švico. Notirajo **devize:** Dunaj 0.10145 do 0.10345, Italija izpl. 315.45 do 318.45, ček 314.05 do 317.05, London izplačilo 323.5 do 326.5, New-York ček 71.8 do 72.8, Pariz 366.6 do 371.6, Praga 217.25 do 220.25, Švica 1361.25 do 1371.25; **valute:** dolar 70.625 do 71.625, aK 0.10275 do 0; **efekti:** bančni papirji: Trgo 29 do 30, Eskomptna 108 do 110, Kreditna 116 do 120, Hipo 57 do 59, Jugo 102 do 105, Ljubljanska kreditna 220 do 230, Praštediona 915 do 917, Etno 115 do 121, Slavenska 100 do 104, Srpska 138 do 140; industrijski papirji: Isis 62 do 66, Gutmann 880 do 900, Slavonija 77 do 80, Strojne 0 do 150, Trbovlje 0 do 460, Tvornica vagona Osijek 100 do 102, Vevče 123 do 130; državni papirji: 7 odst. posojilo 63 do 64, agrarne 24 do 25, Vojna škoda 114 do 115.

BEOGRAD. Devizni tečaji so poskočili. Ponudba blaga manjša nego včeraj. Promet je bil sredaji. Notirajo: **devize:** Dunaj 0.1023 do 0.1025, Bukarešta 37 do 0, Italija 318 do 318.5, London 322 do 0, New-York 72 do 72.25, Praga 214 do 219, Švica 1365 do 1367.

Sokol

ČEŠKI SOKOLSKI LISTI O NAŠIH ZLETIH.

Češka sokolska revija «Sokol» prinaša v julijski in avgustovi številki poleg dveh člankov o pariški olimpijski tekmi obširna poročila o večjih sokolskih zletih. Najprej je opis pokrajinskega sokolskega zleta v Čes. Budejovicah in Žižkove proslave v Trocnovu z dvema slikama. Temu sledi popis sokolskega spominskega zleta v Brnu s sedmimi slikami. Zlet je bil prirejen v spomin na sokolski zlet v Brnu de 28. junija 1914., ki je moral biti zaradi smrti nadvojvode Ferdinanda prekinjen. Podrobno opisan in s slikami opremljen je tudi sestanek in javna telovadba ruskega Sokolstva v inozemstvu, kar oboje se je vršilo 4. do 6. julija v Pragi na Žižkovem.

O III. pokrajinskem zletu Jugoslov. sokolskega saveza v Sarajevu na letošnji Vidov dan poroča obširno na treh straneh sestra Milada Mala iz Prage. Vsi dogodki na zletu so dobro in točno opisani, zlasti pa javna telovadba, večerna akademija in razvitje dveh praporov. Poročevalka pohvali vse telovadne nastope, posebno še proste vaje članov in moškega naraščaja. Svoje poročilo zaključuje: Le velika ljubezen do skupne sokolske stvari, le veliko navdušenje, požrtvovalnost in samozatajevanje so zamogli ustvariti tak praznik, kakor smo ga doživeli v Sarajevu; vse te sokolske čednosti pa so zanesljiva poroštva, da se jugoslovensko Sokolstvo zaveda svojih nalog, da koraka v pravi smeri in da bo z edinostjo in vztrajnostjo enkrat doseglo visoke cilje, za katerimi stremi. — Pridane so tudi štiri slike, iz telovadišča in ena pokrajinska slika iz Sarajeva.

Takoj za tem poročilom se nahaja poročilo o letošnjem zagrebškem zletu od 15. do 17. avgusta. Je še obširnejše nego prejšnje in ima tudi štiri slike, napisal ga je br. Agaton Heller, znani češki strokovnjak. V početku svojega poročila pravi, da ni bilo prav, da se je češko Sokolstvo v tako majhnem številu udeležilo zleta, ker baš letos bi bilo treba, da bi bilo češko Sokolstvo v tisočih posetilo Zagreb, da se na jugu razvije in razširi sokolska misel, da se dokaže, da so Čehi in Jugosloveni ene krvi in rodni bratje. Zanimivo je, da br. Heller popolnoma ignorira napade hrvatskih separatistov in niti z besedico ne omenja surovih demonstracij, ki so jih bili žal, deležni tudi Čehi v Zagrebu. Strokovno izdelano poročilo hvali javne telovadne nastope v Zagrebu, o katerih navaja točno število nastopajočih in se o vseh pohvalno izraža, navaja pa seveda tudi hibe, ki jih je opazil pri posameznih vajah. Tudi njegova kritika o tekmah je povoljna, je pa mnenja, da mora biti srednji oddelek bližje višjemu nego nižjemu oddelku.

Jako zanimivo je poročilo o zletu bolgarskih Junakov, ki se je vršil v Sofiji 14. do 17. junija t. l. Poročilo, ki ga je napisal Čeh Prošek iz Sofije, omenja neugoden vtis, ki so ga dobili Junaki, ker se zleta niso udeležili Čehi in Jugosloveni, o katerih so bili popolnoma prepričani, da pridejo. Tudi br. Vidmar, ki se je zleta udeležil kot neoficielen gost, je v poročilu večkrat omenjen. Poročevalec je uverjen, da se bolgarski Junaki udeležijo zleta v Pragi 1926. in da Čehi vrnejo poset v Sofiji v l. 1927.

«Vestnik Sokolsky», oficielno glasilo ČOS je prineslo dolgo poročilo o sarajevskem zletu, enako tudi o zagrebškem. O zadnjem se je najprej oglasil br. E. Taborsky, ki opisuje izzivanje hrvatskih separatistov že v petek, nato pa sprevod in nedeljske demonstracije. Posebno oduševiljeno piše o nedeljskem sprevodu, kjer so na čelu korakali zastopniki štirih slovanskih narodov, prvič po svetovni vojni ter pravi, da ni bilo pogrešati zastav na hišah, ker je občinstvo na cestah navdušeno pozdravljalo Sokolstvo in ga obsipalo s cvetjem. Sestra O. Styblova pa podrobneje opisuje zlet in navaja vse javne nastope in ostale prireditve, ki so se vršile ob času zleta v Zagrebu. O poteku telovadbe se izraža jako laskavo, ožigosa pa tudi z ostrimi besedami postopanje hrvatske ulice.

Češka poročila o naših pokrajinskih zletih so v vsakem pogledu jako ugodna, kar je jugoslovenskemu Sokolstvu vsekako v čast in zadoščenje, ker so baš Čehi v prvi vrsti poklicani, da sodijo in ocenjujejo naše sokolsko delo kot priznani strokovnjaki. Zanimivo je, da je ČOS poslala k nam svoje članice kot poročevalke, ki so se izkazale kot izborne opazovalke in dobre poročevalke. To pa kaže kako visoko so že češke Sokolice strokovno izobražene, da lahko ocenjujejo tudi delo članov.

Sokolsko društvo v Ljubljani (Narodni dom) sporoča svojemu članstvu, da je društveni sluga završil s pobiranjem članarine po hišah za I. polletje tek. leta in bo prihodnji mesec pričel pobirati za II. polletje. Vsled tega opozarjamo članstvo, da po društvenih pravilih preneha biti član društva, kdor je s članarino 6 mesecev v zaostanku. Brat, sestra, ki še nisi poravnal-a članarine za I. polletje 1924., stori svojo dolžnost in pridi takoj v društveno pisarno, kjer se uraduje od 15. t. m. dalje vsak dan od 18. do 19. ure. Zdravo! 2018

Sport

Službene objave LLAP. (Iz 9. seje u. o. dne 16. 9. 1924.) Pozivlja se I. S. S. K. Maribor, da vsaj formelno odgovarja na dopise LLAP. G. predsednik prevzame vodstvo tehn. odbora za časa odsotnosti g. Vodiška. — S. K. Primorje se obvešča, da je JLAS. njegovo prošnjo za vrnitev stroškov potovanja njegovega člana Perparja na olimpijado v Pariz zavrnil. — V nedeljo, dne 21. t. m. se odigra prvo kolo prvenstvenih hazena tekem za Slovenijo. Pri letošnjem prvenstvu nastopajo hazena družine S. K. Ilirija, T. K. D. Atena in S. K. Hermes. Igra se po cup sistemu. Za obe letošnje tekme se določi igrišče T. K. D. Atena. Izžreba se prvo kolo: Atena : Ilirija, ki se igra v nedeljo 21. t. m. ob 10.30 uri na prostoru Atena — drevored Tivoli. Zmagovalec tega kola igra v nedeljo 28. t. m. ob istem času in na istem igrišču proti zazena družini S. K. Hermes. Določijo se sledeče cene: mladinske vstopn. 3 Din, dijaške 5, navadna stojišča 7 Din, sedeži 10 Din. — Damski in moški olimpijski petoboj za prvenstvo Slovenije v l. 1924. se vrši na igrišču S. K. Ilirija v nedeljo 21. t. m. ob 14. uri. Vstopnina: dijaška in mladinska stojišča 3 Din, navadna 5 Din. — Srednješolsko prvenstvo v lahkoatletiki se določi za nedeljo dne 28. t. m. na igrišču Primorja. Začetek zjutraj ob 10. uri event. nadaljevanje popoldne ob 14. uri. Prijave se sprejemajo do 26. t. m. na naslov tajnika II. g. Baltesarja. Vstopnina: navadna stojišča 10 Din, dijaška 5 Din, mladinska do 14. leta 3 Din. — Naročijo se takoj kolajne za lansko in letošnje lahkoatlet. prvenstvo Slovenije. Tozadevne priznanice se izdajo takoj. — O protestu S. K. Primorje radi verifikacije placementa 4 × 100 m stafete S. K. Ilirija pri prvenstvu Slovenije se bo razpravljalo pri prihodnji seji, ker zapisnikar še ni oddal zapisnika prv. tekmovanja. — Kooptira se v upravni odbor na odborniško mesto, ki je bilo rezervirano za S. K. Maribor g. Jamnik Ciril. — Čitajo in verificirajo se s pravom takojšnjega nastopa sledeči atleti: za S. K. Ilirija: Smersu Rudolf, Železnik Rudolf, Lotrič Jože in Vodišek Viktor, za S. K. Jadran: Biček Franc, Sever Ivan, Kristan Vinko, Kristan Rado, Dimic Franc, Matejas Alojz, Smolej Albin, Bergant Fr. Kermavner Ivo, Tomšič Anton, Jeglič Fr. in Zupančič Evgen. Za S. K. Primorje: Garay Ivan, Kumer Karl, Lavrič Josip, Košnik Milan in Štiglic Stanislav. S pravom nastopa 3. 3. 1925. Weibl Jože S. K. Primorje. — Tehn. referent za hazeno je določil za sodnika pri prvenstveni hazena tekmi Atena : Ilirija v nedeljo 21. t. m. g. Kavšek Ivana. — Tajnik I.

Zagrebški Hašk igra 12. oktobra v Ljubljani prijateljsko tekmo z Ilirijo.

Prvenstvo Slovenije v hazeni. V nedeljo, dne 21. t. m. se vrši ob 10.30 uri na igrišču T. K. D. Atena v drevoredu Tivoli prvo kolo hazena tekem za prvenstvo Slovenije v letu 1924. Hazena sport nastopi s to tekmo po dveletnem spanju prvič resno zopet pred javnost in ker se že v tej tekmi srečajo najmočnejše družine Slovenije Atena in Ilirija, je pričakovati lep in oster boj in bo tekma privabila na igrišče vse ono sporta željno občinstvo, ki vidi v tem delovanju ženskega spola korak naprej k približanju razvoja damskega sporta pri največjih svetovnih narodih. Vstopnina: sedeži 10 Din, navadna stojišča 7 Din, dijaška stojišča 5 Din in mladinska 3 Din.

Olimpijski petoboj za prvenstvo Slovenije. V nedeljo, dne 21. t. m. se vrši na igrišču S. K. Ilirija ob 14. uri damski in moški olimpijski petoboj za prvenstvo Slovenije, ki sestoji iz sledečih točk: moški: teki 200 m in 1500 m, skok v daljavo ter meti diska in kopja: damski: teki 60 m in 200 m, meti diska in kopja ter skok v daljavo. Olimpijski petoboj je ena najlepših točk lahkoatletike, ker mora dotični tekmovalec v kratkem času nastopiti pri vseh točkah in se radi tega zahteva od njega velika vztrajnost in vsestranost v lahkoatletskem sportu. Po dosedanjih prijavah bo tekmovalo 10 najboljših all round atletov Slovenije, med njimi lanski zmagovalec Vidmajer in drugi po placementu Perpar. Pri damah star ta tudi najboljša all round atletinja Slovenije gdč. Prevec, kateri bodo resno ogrožale zmago večkratna rekorderka Jugoslavije gdč. Šantel D. in razne druge tekmovalke, ki so dosegle pri prvenstvu Slovenije zelo lepe rezultate in zmage. Ker bo užitka željno sportno občinstvo gotovo prišlo na svoj račun in je vstopnina zelo nizka, pričakovati je dober poset. Vstopnina: mladinske in dijaške vstopnice 3 Din, navadna stojišča pa 5 Din.

LLAP. — V petek dne 19. t. m. se vrši ob 20.30 uri seja tehničnega odbora v kavarni Emona.

LNP. — Seja upravnega odbora danes, v četrtek, ob 20. v sobi Sportne zveze. — Tajnik I.

Strelsko tekmovanje na dobitke priredi strelski klub «Griček» pri Tičku na Gričku za Gradom. Strelja se v soboto 20. t. m. od 14. naprej in v nedeljo 21. t. m. od 8. do 12. Vabljeni so vsi prijatelji strelskega sporta.

Damska sekcija S. K. Ilirija. V četrtek 18. t. m. se vrši sestanek damske sekcije in sicer ob pol 8. uri v damski garderobi na igrišču. V slučaju slabe udeležbe se vrši sestanek v soboto 20. t. m. istotam in ob vsaki udeležbi. Dalje se pozivajo vse članice, da se polnoštevilno udeleže treningov v četrtek in soboto, ker so isti izredne važnosti glede na prvenstveno tekmo Atena : Ilirija, ki se vrši v nedeljo dopoldne ob 11. uri na igrišču Atene. — Načelnik.

Kolesarska dirka sportnega društva «Postojna». Sportni klub «Postojna» v Postojni priredi dne 21. septembra kolesarsko dirko na progi Postojna - Razdrto - Senožeče - Tomaj - Dutovlje - Kopriva - Štanjel - Manče - Št. Vid - Razdrto - Postojna. Dolžina proge znaša 85 km, prvak dirke pa dobi v dar srebrno dozo za cigarete.

Zagrebški sodnik Fabris, ki je v nedeljo sodil tekmo Dunaj : Bratislava, je dobil povabilo, da bi 21. t. m. sodil tekmo Budimpešta : Krakov. «Sport-Tagblatt» piše o njegovem nedeljskem nastopu, da se je prvih 60 minut pokazal kot izboren sodnik, nato pa zapadel v precejšnje napake.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana 17. septembra 1924 — Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	766·8	13·0	brezvetra	megla	—
Ljubljana .	14.	766·5	20·6	sev. vzh	več. jasno	—
Ljubljana .	21.	767·8	16·2	brez vetra	jasno	—
Zagreb . .	7.	766·9	15·0	sever	„	—
Beograd .	7.	764·8	16·0	brezvetra	„	—
Dunaj . .	7.					—
Praga . .	7.	764·6	12·0	jugo vzhod	oblačno	—
Inomost .	7.					—

V Ljubljani barometer višji temper. nižja — Solnce vzhaja ob 5·34, zahaja ob 18·17

Vremenska napoved za četrtek: Semintja močno pooblačeno brez bistvenih padavin.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par

Za „Dopisovanje" in „Ponudbe" vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje" in „Ponudbe" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujejo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Pouk

Gosli poučuje
bivši učitelj konservatorija po znižanih cenah. — Naslov pove uprava „Jutra". 18435

TRIMESEČNI TEČAJ
telesne tehnike, ritmične gimn. in plesne plastike
(za začetnike) otvori s 1. oktobrom t. l. Lyda Wisiakova. — Prijave kakor tudi vsa tozadevna pojasnila se dobijo v Ljubljani, Sodna ulica 5/I., levo. 19244

Tečaji živih jezikov
Srbohrv., nemščina, francoščina, italijanščina in angleščina, po praktični Berlitzovi metodi. Vpisovanje in pojasnila od 16. do 21. t. m. od pol 6. do pol 7. zvečer v Beethovnovi ul. 7, pritličje, levo (zgradba ček. urada). S. J. Jeras, prof. 19233

Inštruktorja
srednješolca, se išče za dijaka 1. meščanskega razr. proti zajtrku in prostem stanovanju v sredini mesta. Naslov pove uprava „Jutra" 19496

Učitelja klavirja
energičnega, za 13 let starega dečka, iščem. Naslov v upravi „Jutra". 19497

Strojno pletenje
Sprejmejo se deklice pod ugodnimi pogoji v pouk za strojno pletenje. — Ponudbe pod „Pouk 8/9895" na upr. „Jutra". 19429

Službe (dobe)

Kuharica
se sprejme. — Naslov pove uprava „Jutra". 19416

Perfektna hišna
se išče za takoj. Naslov v upravi „Jutra". 19414

Učenec
močan, poštenih staršev, ki ima veselje do trgovine, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme takoj v trgovini mešanega blaga Josip Zidanšek, Spodnja Hudinja, Celje 19361

Vajenca
za mizarsko obrt, sprejme M. Andlovic, Vidovdanska c. št. 6. 19342

Več dobrih in pridnih
krojaških pomočnikov
sprejme tvrdka M. Škerbič, Trbovlje II. 19528

Več kroj. pomočnikov
sprejme „Eilte", Ljubljana, Prešernova ulica 9. 19533

Dobra kuharica
ki bi opravljala tudi druga hišna dela, se sprejme. — Naslov pove uprava „Jutra" 19534

Pisarniški praktikant
dober računar, se sprejme. Ponudbe na naslov: Ivan Bška, tovarna parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4. 19544

Cevljarskega pomočnika
spretnega, za fino delo, ki zna samostojno delati, iščem za takoj. Biti mora dober krojilec; mesto stalno, plača po dogovoru. — Cenjene ponudbe na: M. Golik, Brod-Moravice (Hrvatsko). 19441

Mesarski pomočnik
zmožen tudi prekajevanja in močan ter pošten vajenec, se sprejmeta. Naslov pove uprava „Jutra". 19458

Natakarica
lahko starejša dobra moč, vajena tudi nekoliko kuhe, se sprejme za oktober. — Naslov pove uprava „Jutra" 19459

Pridnega učenca
močnega, poštenih staršev in z dobrimi šolskimi spričevali, se sprejme v trgovino mešanega blaga na deželi. Naslov pove uprava „Jutra" 19444

2 čevljarska pomočnika
dobra, kakor tudi vajenca, sprejme takoj Ivan Ivanetič, čevljar, mojster, Toplareber, p. Stari Log pri Kočevju. 19461

Čevljarskega vajenca
sprejme Adolf Straka, Duplje pri Tržiču. Preskrba v hiši. 19468

Službe (iščejo)

Absolvent
meščanske šole, želi mesto pis. praktikanta. Naslov v upravi „Jutra" pod znako „Prakticiram". 19111

Dva šoferja
samca, zanesljiva, vestna in mirna, popolnoma vešča avtomehanike, iščeta službe. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Zanesljiva 9883". 19411

Izprašan kurjač
išče službe. — Naslov pove uprava „Jutra". 19331

Absolvent
štirirazredne meščanske šole, zmožen slovenskega in nemškega jezika, iz dobre hiše, želi v prakso v večjo trgovino z mešanim blagom. — Cenjene ponudbe do 24. t. m. na upravo „Jutra" pod „Absolvent 300". 19258

Blagajničarka
ki je obenem vešča tudi drugih pisarn. del in strojepisja želi mesta. Naslov v upravi „Jutra". 19247

Sedlarski pomočnik
vztrajen, išče službe. Naslov Kavčič Andrej, Žeje, Komenda-Kamnik. 19517

Gospodična
(Nemka) iz dobre hiše, išče mesta kot vzgojiteljica k 1 ali 2 otrokoma, do 15. okt. Pismene ponudbe na naslov: Bibiana Steiner, Villach-Lind, Körnerstrasse št. 20, Nemška Avstrija. 19525

Prazno sobo
v bližini mesta ali v mestu, iščeta novoporočenca brez otrok. Naslov pove uprava „Jutra". 19549

Mesto praktikanta
iščem v kaki lekarni, tudi na deželi. — Ponudbe pod „Lekarna" na upr. „Jutra" 19541

Natakarica
pridna in zanesljiva, z kavcijo, išče službe v restavraciji ali gostilni. Prevzame tudi mesto blagajničarke. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Zanesljiva 100". 19538

Avto-monter
samostojna moč z dolgoletno prakso, išče s 1. oktobrom primerno službo — gre tudi kot šofer. Ponudbe pod šifro „Zanesljiv 9941" na upravo „Jutra". 19547

Halo!
Poduradnik išče postranski zaslužek. Je v večjem industrijskem kraju in bi prevzel zastopstvo kakšnega trgovskega predmeta ali kaj sličnega. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Zaslužek". 19537

Trgovski uradnik
s prakso, vešč vseh pisarniških poslov, išče službo. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Stalna služba 9830". 19430

Službo vzgojiteljice
v Ljubljani, k 1—2 otrokoma, išče pridna in postavna vzgojiteljica. Cenj. ponudbe na upravo „Jutra" do 20. t. m. pod šifro „Vzgojiteljica 9894". 19423

Služkinja
z dežele, poštenih staršev, ki doslej še ni služila, išče službe. Naslov pove iz prijaznosti hišnik „Narodnega doma" v Ljubljani. 19430

Absolvent gimnazije
in abit. tečaja, želi mesta knjigovodje ali korespondenta. Plača 3 mesece 700 Din. Naslov pove uprava „Jutra" 19476

Prodam

Perje
kokoši, gosje in gosji puh ter rašče, oddaja vsako množino po zmernih cenah tvrdka E. Vajda, Čakovec. 1853

Wertheim blagajne
priporoča „Ljubljanska komercijalna družba", Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18. 1065

Kavarnarji, pozor!
Dva skoraj popolnoma nova bilijarda, se prodasta. Pojasnila daje: Matija Perko, mizarska tvornica, Šiška-Ljubljana. — Telefon štev. 572. 19488

Pisarne, pozor!
Proda se večje število pisalnih miz v jako dobrem stanju. Kje, pove upr. „Jutra" 19219

Oprava spalne sobe
več postelj, tapecirana garnitura, divan, stoli, mize, železne peči, tehtnica, vinski sodi, sesalka za vino in več drugih stvari, se radi selitve zelo poceni proda. — Ogleda se na Prulah št. 17. 19457

Kmet. pridelki

Več vagonov jabolk
namiznih in otresenih, se poceni proda. Ponudbe pod „Graščinsko sadje 9925" na upravo „Jutra". 19524

Krompir, orehi,
kostanj, čebula, se vagonsko dobavlja po nizki ceni. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Kostanj 333/9925" na upravo „Jutra" 19522

Ia namiznih jabolk
prodam 2 vagona. Ponudbe pod šifro „Štajersko sadje" na upravo „Jutra". 13019

Kupim

Suhe gobe
kupujem vsako množino. — Ponudbe z vzorci je poslati na: Kaneklin Umberto, do 17. septembra Jesenice, hotel „Paar", od 17. sept. do 19. sept. Kranj „Stara pošta" in od 20. do 21. sept. Ljubljana, hotel „Tivoli". — Kesnejše pa Milano I. Via dell' Orso 6, Italija. Prevzamem v zastopstvo zalogo prvovrstne firme. 19146

Suhe gobe, brinjevo olje
in fižol kupuje po najvišjih cenah ter prosi za povzorjene ponudbe tvrdka Fr. Sirc, Kranj. 1117

Polhove
in vse druge kože divjačine kupuje skozi celo leto v vsaki množini D. Zdravič, trg. usnja v Ljubljani, Sv. Florijana ulica 9. 1905

kupuje
M. Geršak & Komp.
Ljubljana, Kongresni trg 10.

Kupim suhe gobe
po najvišji ceni in vsako množino. — Ponudbe z navedbo cene z vzorcem na: Ivan Sever, Velenje. 19374

Kupim morale
70/70, 80/80 mm in pol morale 35/70 (34/68) 40/80 (38/78) 4 m dolge, jelovi ali smrekovi I. in II. vrste v vsaki množini. Cene v lirah franko Postojna z navedbo dobavnega časa. Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Morali". 19273

Kupimo
vsako množino bukovih drv, bukovega oglja, tesanega in rezanega lesa ter plačamo najvišje dnevne cene. Ponudbe nasloviti na Prometna d. d., Ljubljana, Krekov trg 10. 19193

Tovorni avtomobil
15tonski, boljše tipe, najraje „Fiat", kupim. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Garancija 9929". 19508

Storže
jelove, borove ter želod in šir. kupuje Fructus, Ljubljana, Tabor 2. 19510

Indian ali BSA
motorno kolo s priklopnim vozom ali brez istega, kupim. — Ponudbe z navedbo cene pod „Motor 10/9925" na upravo „Jutra". 19523

Spalni divan,
boo in lepše stole, kupim. Naslov pove uprava „Jutra" 19536

Stružnica za železo
(Eisendrehbank) rabljena in več kilometrov tračnic za ozkotirno železnico, se kupi. Ponudbe na naslov: Ivan Bška, tovarna parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4. 19543

Gost. in kavarn. posoda
kozarci, krožniki in druge, dobro ohranjeno, se kupi. — Ponudbe z navedbo cene pod „Posoda" na upravo „Jutra". 19460

Večjo pisalno mizo
dobro ohranjeno, se kupi. Ponudbe na: Tovarna lesnih žebljev, Tacen pod Šmarno goro. 19438

Nepremičnine

Pri prodaji posestva
dosežete priznano najboljši uspeh, če se poslužite posredovanja Realitetne pisarne
«Posest», d. z o. z.
v Ljubljani, Sv. Petra c. 24, pri kateri so stalno oglašajo kupci. I. 1887

Hiša v Št. Ilju
v Slov. goricah, ob državni cesti, pripravna za vsako obrt, zraven spadajo 3 orali posestva, se takoj pod ugodnimi pogoji proda. Naslov v upravi „Jutra". 19545

Lovska koča
na Mrzlici, se proda z vso opremo. Ponudbe na: Ing. Silvin Burger, Hrastnik, premogovnik. 19546

Žaga
v gozdnem kraju in na stalni vodi, se da v najem. — Proda se tudi 100 hrastov. Naslov pove uprava „Jutra" 19465

Stavbišča
V nedeljo dne 28. septembra ob 3. popoldne se bodo prodajale na prostovoljni javni dražbi stavbne parcele pri nekdanji Koščkovi hiši v Kandiji-Novo mesto. — Natančnejše podatke daje Drago Hadi v Kandiji. 19442

Lokali

Večjo delavnico
za čedno obrt, z lepim stanovanjem štirih sob in pritiklin, oddamo. Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Snažna obrt 9922". 19499

Stanovanja

Gospa Gnezda
se prosi, da se radi stanovanja še enkrat zglasi v sobi 46 — vojnega okruga.

Zamenja se
lepo veliko, sončno stanovanje v centru mesta, obstoječe iz 4 sob in kabineta s pritiklinami z minimalno najemnino z istotakim manjšim stanovanjem. — Ponudbe pod „Hitra zamenjava 9605" na upravo „Jutra". 18852

Dve prazni sobi
oziroma malo stanovanje v novi vili, se odda stranki brez otrok. Cena 750 Din mesečno. Plačati je 6 mesecev naprej. — Naslov pove uprava „Jutra". 19405

Kot sostanovalec
se sprejme gospod. Naslov pove uprava „Jutra". 19367

Gospa (šivilja)
išče svetlo sobo (prazno ali opremljeno) v mestu s 1. oktobrom. Ponudbe na upr. „Jutra" pod „Šivilja 9854" 19339

Sobo
prazno ali opremljeno — z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom, se odda. — Naslov pove uprava „Jutra" 19487

1500 do 3000 K
plačam za stanovanje sobe in kuhinje, event. dam nagrado najditelju. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Družinski par 9929". 19507

Brezplačno
grem kot knjigovodja k podjetniku, ki mi da stanovanje (sobo in kuhinjo). — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Dve osebi 9929". 19506

Elegantna soba
se odda finemu mirnemu gospodu, kateri bi plačal najemnino za 6 mesecev naprej. Cenjene ponudbe z navedbo naslova pod značko „Oktober" na upr. „Jutra". 19513

Sostanovalca
išče miren boljši gospod, ki je ves dan odsoten. Istotam se sprejme dijakinja v vso oskrbo. Naslov pove uprava „Jutra". 19486

Dve sobi s kuhinjo
išče zakonski par brez otrok ali zamenja lepo stanovanje v Mariboru za Ljubljano. — Ponudbe pod „Boljša mirna stranka 9916" na upr. „Jutra". 19484

Stanovanje
lepo in zračno, v novi hiši, event. z lepo delavnico, se odda. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „4 sobe 9923". 19499

V popolno oskrbo
se sprejmeta dve dijakinji ali uradnici — Naslov pove uprava „Jutra". 19532

Dve do tri sobe
z balkonom, s souporabo kopalnice, v novi vili, se oddajo. Kje, pove upr. „Jutra". 19531

Večja prazna soba
ostr. 2 manjše, se išče za takoj. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Prazni 9917". 19479

Samec
išče eno ali dve elegantno opremljeni sobi z vhodom iz stopnic, v sredini mesta. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Samec 9915". 19482

Prazna soba
z električno razsvetljavo, se takoj odda. — Naslov pove uprava „Jutra". 19470

Soba
se odda solidnemu gospodu s 1. oktobrom na Resljevi cesti št. 12, I. nadstr. levo. 19469

Velika zračna soba
s posebnim vhodom, se takoj odda 2 boljšima gospodoma z zajtrkom. Naslov v upravi „Jutra". 19426

Prazno sobo
išče potnik. — Ponudbe pod „Prazna 9897" na upravo „Jutra". 19436

Stanovanja (Dijaška)

Dijak
se sprejme na hrano in stanovanje v bližini srednje tehnične šole in realke. Naslov pove uprava „Jutra". 19010

Dve dijakinji
se sprejmeta na stanovanje (soba z 2 postelzama), ev. tudi na dobro hrano pri švicarski družini na Tržaški cesti, v novi hiši. Naslov v upravi „Jutra". 19516

Naslovi dijaških stanovanj
se dobijo pri ge. Likar, Poljanska cesta št. 87 (vila Bergman). 19156

Kapital

Trgovina meš. blaga
v prometn. kraju nad Ljubljano, se odda v najem, oz. proda takoj z vso opravo in zalogo blaga. — Poleg je tudi stanovanje dveh sob in pritiklin. Potreben kapital 200.000 Din. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Mala najemnina 9867". 19353

Tihega družabnika
s kapitalom 250 do 500.000 Din, išče lesni trgovec k lesni trgovini. Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Kapital 9919". 19490

125.000 Din posojila
dam takoj za več let v mestu Ljubljani na hišo ali zemljišče, proti intabulaciji na prvo mesto. — Naslov pove uprava „Jutra". 19475

Družabnik
za mizarsko obrt se išče. Kapital 7000 Din, soba na razpolago. Naslov v upravi „Jutra". 19267

Za novoporočence
trgovskega poklica, se nudi ugodna prilika z nakupom dobro vpeljane, več let obstoječe trgovine z mešanim blagom na Gorenjskem. V prodajo se nudi trgovina s vso opravo in zalogo, kakor tudi stanovanje z vsem potrebnim pohištvom, obstoječe iz 2 sob in pritiklin. Potreben kapital 300.000 Din. — Opremljeno je vse v prošlem letu na novo! Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Ugodnost na Gorenjskem 9866". 19352

Ženitve

Solsiden gospod
prijetne zunanjosti, star 30 let, želi dopisovati v svrho ženitve z zravno tako gospodično, odgovarjajočih let. — — Provincijalke imajo prednost. Samo resne ponudbe je poslati na upravo „Jutra" pod „Jesen". 19455

Dopisovanje

Kdo mi vrne vero
v zvesto nesebično prijateljstvo? Sem resnega značaja in ljubim vse kar je lepo in dobro. Ponudbe pod šifro „Philantrophinja" na upravo „Jutra". r 19477

Dopisovati želita
dva dobro izvežbana profesijonista, samostojna ter lepega značaja, v starosti 24 in 26 let, z gospodičnami lepega značaja in lepega vedenja, v starosti 18—25 let. Le resne ponudbe s sliko pod šifro „Marijo Vido" na upravo „Jutra". 19467

Ne odlašajte!
Sadje, med, krompir, fižol, pšenico, oves, koruzo, slamo, seno, zelje, repo in vse druge poljske pridelke najugodneje prodaste ali kupite le po «JUTROVIH» OGLASIH.
Povpraševanj je mnogo!

Vera!
Pet, šest. — Tvoje srce. 19542

Golobček
želi dopisovati z mlado golobičico. Cenjene dopise je poslati s sliko — ki se na zahtevo vrne — na upravo „Jutra" pod „Ljubezen" 19540

Samostojna dama
priznana lepotica, katero je pognal val življenja iz sredine velemestnega vrvenja v puščavo, išče plamenih stikov z gospodi boljših krogov. — Ponudbe pod „Bella donna" na upravo „Jutra". 19456

Glasba

Šramel-kvartet
se takoj sprejme v kavarni „Central". 19478

Kratek črn klavir
z novo klaviaturo, se proda po zmerni ceni. Naslov pove uprava „Jutra". 19449

Živali

Premiiranega konja
7 let starega, 16 in pol pesti visokega, dvakrat na biejski dirki premiiranega, kakor tudi 9 let staro težko plemensko kobilo, prodam po ugodni ceni. Joško Primožič, Pristava pri Tržiču. 19448

Izgubljeno

Izgubil se je
včeraj od 6. do pol 8. ure zvečer srebrn (tula) lorgnon v Tivoliju. Najditelja prosim, da ga vrne na naslov: Fabiani, Prisojna ul. št. 3. 19509

Razno

Tovarnar sukna
sprejme v izdelovanje sukna vsako množino ovčje volne; zamenjam tudi sukno za volno. — Razprodajam tudi sukno na drobno po znižanih cenah. — Josip Triplat, Moste-Žirovnica. 19454

Priznano najfinejša zaloga čevljev
Kosta Vukašinović, Ljubljana-Maribor
nudi elegantne čevlje za gospode, dame in otroke vedno po izredno ugodnih cenah.

Zahvala

Zahvala za številne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše drage sestre, tete in svakinje, gospe

Marije Gosar roj. Milavec

kakor tudi za čaščeče spremstvo na zadnji poti, darovane vence in cvetje, se vsem najlepše zahvaljujemo.

Dolenja vas pri Cerknici, 16. septembra 1924.

ŽALUJOČI OSTALI.

Slovito Kamfor-kremo

kraljice Marije
za negovanje obraza, nadalje parfume, vsa lasna dela, specijaliteta: lasne obročke in kite v vseh barvah, priporoča 1888/a 1
ALEKS. GJUD ml.
higienično urejeni moderni damski česalni salon v Ljubljani, Kongresni trg štev. 6.
Odprto: od 1/2 8. do 12. ure in od 1/2 2. do 7. ure, ob sobotah do 8. ure zvečer.

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljene romane „JUTRA"

Do sedaj so izšli sledeči:

JEAN DE LA HIRE:
Lucifer
Fantastičen roman v VI. delih. Cena Din 45·—, vezano Din 55·—, po pošti Din 2·— več.

FEREAL CUENDAS:
Veliki inkvizitor
Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije. Cena Din 30·—, po pošti Din 2·— več.

HARRY SHEFF:
Hči papeža
Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nearavno življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije. Broširano Din 30·—, vezano Din 36·—, po pošti Din 2·— več.

CLAUDEE FARRERE:
Gusarji
Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju. Cena Din 20·—, po pošti Din 2·— več.

FR. HELLER:
Blagajna velikega vojvode
Roman. Cena Din 15·—, po pošti Din 2·— več.

FR. HELLER:
Prigode gospoda Collina
Saljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10·—, po pošti Din 2·— več.

Knjige se naročajo pri upravništvu „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

†

Potrta globoke žalosti naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša predobra, preljuba mamica, oziroma tašča, gospa

Eliza Kette
inženirjeva vdova

danes zjutraj ob pol 6. uri po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažbo sv. vere, izdihnila svojo preblago dušo.

Zemeljski ostanki predobre mamice se polože na mrtvaški oder v Kamniku, odkoder se prepeljejo po blagoslovitvi v petek zjutraj na Bled, kjer se polože k večnemu počitku.

Maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Vence se hvaležno odklanjajo.

Prosi se tihega sožalja.

Kamnik, 17. septembra 1924.

Oton Kette, okr. glavar, sin — Marija roj. Triller, snaha

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, Mestni trg 15
Izdelovatelj dežnikov.
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
Stari dežniki se nanovo preobličejo.

MERAKL
boje, mastila, lakove, štuk, emajle, kistove i jamačno čisti firnis najbolje kakvoće nude
MEDIĆ-ZANKL
družba z o. z.
MARIBOR, p. družnica. LJUBLJANA, centrala. NOVI SAD, skladište.
Tvornice: LJUBLJANA-MEDVODE. 679/a

Kdor oglašuje, ta napreduje!

MODNE LISTE
najnovejše, za jesen in zimo 1924-1925
ima v veliki izberi v zalogi knjigarna
TISKOVNE ZADRUGE
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54
(nasproti glavne pošte)

Veridicus

Pater Kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

36

Zvečer se je Jože zopet odpeljal, Svetlin pa je pisal Grčarju obširno pismo. Prosil ga je, naj poišče in kupi tik Ljubljane hišico z vrtom ali njivo in bratu naj najde službo pri kakem lesnem podjetju ali večjem stavbnem podjetju. A tudi za Miciko, ki je izvrstna gospodinja, mirno, pošteno dekle, naj najde primerno mesto.

Popisal mu je svoj položaj in zaključil:

«Blagi boter Kriažj mi je hotel s svojo dediščino pokloniti svobodo. Oče in Micika naj me torej ne ovirata, da to svobodo uživam po svoji vesti. Kapital in obresti zadoščajo, da bodo lahko srečni in zadovoljni vsi, ki so najbliže mojemu srcu. Zase pa ne potrebujem ničesar. Moj sklep je gotov. Ko pride čas, Ti ga sporočim...»

In leto je teklo dalje. Avgusta meseca se je pripeljal na Prelovo Grčar s kupno pogodbo. Našel je tik Ljubljane hišico z velikim vrtom; na vsaki strani veže sta bili po dve sobi s kuhinjo in v podstrešju sta bili še dve sobici. Vse skupaj je veljalo le 4000 goldinarjev.

Svetlin je pogodbo podpisal in naprosil Grčarja, naj prepiše hišo v zemljiški knjigi na očetovo ime.

«A kaj bo z Miciko?» je vprašal.

«Miciko vzamem k sebi. Oženil sem se in moja žena se raduje, da dobi z Miciko tako vrlo pomočnico. Po vsem tem, kar vem o Miciki, jo bomo smatrali pri nas za člana družine. Preverjen sem, da se bomo najbolje razumeli,» je dejal Grčar...

Prvega septembra je prejel Svetlin od dekanata nov odlok: imenovan je bil za župnijskega upravitelja na Glogovem. Tekom enega tedna naj župnišče izprazni in se preseli tja. Hkratu je dospel na Prelovo kaplan, ki je začasno prevzel cerkvene posle.

Zdaj šele je Svetlin povedal Miciki, kaj je ukrenil zanjo. Micika je jokala neutolaženo, a končno se je vdala.

Glogovo je bil najmanjši beneficij. Zasedali so ga z bolehnimi, starimi, malone že nesposobnimi duhovniki. Letnih dohodkov je bilo na Glogovem 270 golidnarjev in na razpolago sta bili celo dvi njivi. Poleg stare, zanemarjene cerkvice je stala še zanemarjenejša pritlična hišica, v kateri ni prebival že osem let nihče...

Samo posteljo, mizo, omaro, dvoje stolov in nekaj knjig je vzel Svetlin na Glogovo. Vse drugo, tudi klavir in knjižnico, je poslal v Ljubljano v očetovo hišico. V podstrešni sobici so shranili njegovo imetje dotlej, da odloči drugače.

Tiho, brez slovesa je izginil Svetlin s Prelovega. Samo k županu se je šel poslovit. To pot ni niti zvonilo niti streljalo... Nato se je odpeljal na Glogovo; najprej štiri ure z železnico, nato pet ur s pohištvom na lestvičnem vozu v gore.

Na Glogovem ni imel nobenega dela. Maševal je sam sebi, ker ljudje, prebivajoči po globoko spodaj leežčih hišah, so odhajali rajše v dolino. Niti previdet ga ni priešl nihče klicat. Obedoval je v skromni krčmi pol ure niže od župnišča, zajtrk in večerjo pa si je kuhal sam. Hodil je okoli kmetov in si nakupoval živil. Tudi stregel si je sam, pometal sobo, si znažli obleko in obutev.

Kot puščavnik je živel, sedel za cerkvijo, čital, gledal v dolino in sanjaril. Mnogo se je izprehajal po hribih in gozdovih, nabiral gobe, pobiral češarke in jih nosil domov.

Tako je šel h koncu november. In že je začel naletavati sneg.

Tedaj je poslal v dolino dve že dolgo pripravljeni pismi: eno ordinarijatu, drugo patru Benediktu.

Še pred Božičem je bil sprejet v samostan.

Tretji del.

Dnevnik patra Kajetana.

Za mano!

Vedno sem ljubil ta vzklik: Za mano! Kakor vinjeta je na koncu knjige, kakor oddihljaj, ko sem odložil neznosno breme, kakor fanfara, ki naznanja zaključek nečesa starega in začetek nečesa novega... Ali bo to novo lepše ali pa še zoprnejše? Vse eno: za mano!

Novi ljudje okoli mene, nove naloge, novi cilji. Morda tudi nove borbe, nove bolesti, nova razočaranja? Nič zato!

P. Kajetan ne bo drugačen, kakor je bil Janko Svetlin. V Boga zaupam, da ostanem zvest sebi tudi poslej...

Danes je 28. februarja. Dva meseca po novicijatu v samostanu. Sredi novega življenja. Ali je pa životarjenje v samostanu sploh še življenje? — Večina mojih novih tovariišev se mi zdi, kakor bi bila živa zazidana v grob, iz katerega ne vstane nikoli več. Odmrli sebi in svetu, obračajo hrbet luči in dremljejo v apatiji. Jesti, piti, moliti, spati, ubijati čas z «delom», ki ni nikomur koristno — polagoma od dolgega časa otopeti: mar je to še življenje?

Tudi jaz sem se zatekel v grob. Moral sem se. Toda hočem ž i v e t i. Življenje pa je zame d e l o, ki je koristno človeštvu, v čast božjo, uteha moji duši. Na Krvavi peči in na Glogovem bi bil brez dela zblaznel in poginil. Jaz pa sem eš zdrav in močan: mirovati nočem niti v tem grobu. Zato sem vstopil v ta samostan, ne da lenarim, ne da se v molitvi potapljam v nirvano, nego da delam, koristim.

Prijatelj p. Benedikt me je razumel. On je samostanski organist, skladatelj, umetnik. Pomočnika mu je bilo treba na koru in vzel je mene. Blagoslavljam ga! Začasno ga smem zastopati pri popoldanskih ali večernih cerkvenih opravilih. Benediikt sklada maeš, velik oratorij ima v delu,

•

Odkar sem stal pred knezoškofijskim konsistorijem, nisem bil več v Ljubljani. Odtlej mi je nesimpatična: nič dobrega in lepega ne prihaja iz nje, nego le mrnžja in razpor, krivičnost in nasilstvo.

Preden pa sem se hotel živ zakopati, sem se šel poslovit od svojih dragih in sklenit poslednje račune.

Lepa je očetova hišica; dva kostanja pred njo, na obeh straneh španski bezeg, zadaj vodnjak, drvarnica in tudi nekaj vrta. V ozadju zeleni Golovec. Krasno bo ondi spomladi, ko zacveto grmovi in drevje, ko ozeleni hrib, se razlegne petje ptičev in zasije toplo solnce.

Da je Urška, bratova ženka, skrbna gospodinja, sem opazil takoj, ko sem prestopil leseni mostiček preko jarka pred hišo. Povsod red, snaga. Nisem je še poznal. Ni več mlada, a zdrava in dobrovoljna je. Mene pa je spoznala Urška takoj, češ, da sem bratu Jožefu silno podoben.

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a Prodaja na obroke

Ljubljana, Šelenburgova ul. 3

Centrala za SHS: Zagreb Marulićeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih

Franc Korber
Pavla Korber
roj. Arh
poročena
Gorje 15. IX. Bled

Mizarja za modele
ki ima svojo delavnico ter je v stanu prevzeti izdelavo prvovrstnih modelov, išče 4857a
„ANČICA", talionica kovina i tvornica armatura Zagreb, Boškovićeva ulica 34

Šentjanški premog
vseh vrst in vsako množino, v čisto opranem stanju nudi, za takojšnjo dobavo
Prodajni urad šentjanškega premogovnika
AND. JAKIL
Ljubljana, Krekov trg 10 1018-a

ZALOGA KLAVIRJEV IN PIANINOV
najboljših tovarn Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Schweighofer, Original Stingl itd.
Jerica Hubad, roj. Dolenc
LJUBLJANA, Hilšerjeva ulica št. 5.

Kupim
zdrav, olupljen smrekov in jelkov les od 2 do 7 m dolg, 13 do 26 cm debel. Ponudbe z navedbo množine in označbo dobavnega časa na Albert Ofner, lesni trgovec, Karlovec. 4844/a

MEINL-KAVA 4718/a

Kupujte učne knjige za osnovne, meščanske, srednje in strokovne šole v KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54, nasproti glavne pošte.

Pesniški zbirki Fr. Zbašnik
-PESMI-
Vez. 21 Din, broš. 9 Din pošt. 1·50 Din
A. Debeljak
SOLNCE in -SENCE-
Vez. 15 Din, broš. 9 Din pošt. 1·25 Din
TISKOVNA ZADRUGA Ljubljana

V lastnem interesu
vseh jugoslovanskih trgovcev je, da posetijo
VZORČNI VELESEJEM V PRAGI
21. do 28. septembra 1924
kjer se jim nudi najugodnejša prilika, da stopijo v direktni stik z bogato češkoslovaško industrijo in trgovino. 4541a
Znižana vožnja po jugoslovanskih železnicah 50%, po češkoslovaških železnicah 30%.
19. septembra skupen izlet jugosl. trgovcev.
Sejmska legitimacija služi kot vizum za potovanje v češkoslovaško.
Cena legitimacije 20 Din.
Pojasnila in legitimacije daje:
Češkoslovaški konzulat Ljubljana, Breg.
Aloma Company Ljubljana, Kongresni trg.

Zadružna hranilnica
registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.
v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 19
sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje.
Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.
Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi. 1853a

Edino prave „Goiser" čevlje in lovske čevlje dobite le v novo urejeni trgovini in delavnici
J. BRAJER
1863 LJUBLJANA
Turjaški trg (Breg) 1.
Istotam se izdelujejo vseh vrst čevlji po meri in vse vrste tržnih čevljev.
Trgovci popust!
Cene solidne! Postrežba točna!

Ljubljanska kreditna banka
Delniška glavnica: Din 50,000.000·—
Rezervni zaklad okoli: Din 10,000.000·—
Centrala: 22
Ljubljana, Dunajska cesta
Podružnice:
Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, agencija Logatec
Brzojavni naslov: Banka Ljubljana
Tel. štev.: 261, 413, 502, 503 in 504
se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.